

KİRALIK HESAPLARLA MÜCADELE

ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMİ REHBERİ

2026

BANKA HESABINI DİJİTAL CÜZDANINI KULLANDIRMA !

'komisyon
kazanmak
istedim'

'arkadaşımın
borcunu
ödedim'

'arkadaşımın
limiti
dolmuştu'

'yasal
sanıyordum'

benzeri "komisyon kazanma" veya "yardım etme"
gerekçesiyle banka hesaplarını veya dijital
cüzdanlarını başkalarına kiralamak/kullandırmak;
dolandırıcılık, yasa dışı bahis ve uyuşturucu
kaçakçılığı gelirlerinin aklanmasına ortak
olmaktır.

CEZAI YAPTIRIMLARI UNUTMA
GELECEĞİNİ KARARTMA!

İçindekiler

A)	GİRİŞ.....	4
B)	REHBERİN DAYANAĞI.....	5
C)	KİRALIK HESAPLARIN TEMİNİ ve YÖNETİMİ	6
1)	Gerçek Kişi Hesaplarının Temin Edilmesi	6
2)	Tüzel Kişi Hesaplarının Temin Edilmesi ve Paravan Şirketler	7
3)	Kiralık Hesapların Kontrol ve Yönetim Biçimleri	9
D)	YASA DIŞI ÖDEME ALTYAPILARI.....	10
1)	Tahsilat Hesapları ve Havuz Yapıları	11
2)	Fonların Aktarılması ve Dağıtılması	12
3)	Hesap Rotasyonu ve Sürekliliğin Sağlanması.....	12
4)	Teknik Yönetim, API ve Açık Bankacılık Kullanımı	12
5)	Çok Katmanlı Finansal Yapılar ve Teknik Yönlendirme Sistemleri	13
6)	Yasa Dışı Ödeme Altyapısının Organizasyonu.....	14
E)	KİRALIK HESAPLARIN KULLANIM ALANLARI.....	15
1)	Başkası Hesabına İşlem Yapıldığının Beyan Edilmemesi	15
2)	Yasa Dışı Bahis ve Kumar.....	16
3)	Dolandırıcılık	17
4)	Uyuşturucu Suçlarından Elde Edilen Gelirlerin Aktarılması.....	18
5)	Suçtan Elde Edilen Gelirin Aklanması	19
6)	Terörizmin Finansmanı.....	20
7)	Malvarlığının Dondurulması Tedbirleri ve Hedeflenen Finansal Yaptırımların Aşılması	21
8)	Hawala.....	23
9)	Kayıt Dışı ve Diğer Yasa Dışı Faaliyetler	23
F)	KİRALIK HESAPLARIN TESPİTİ	24
G)	ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMİNDEN ÖNCE YAPILMASI GEREKENLER.....	26
H)	SEKTÖRLER İTİBARIYLA RİSK GÖSTERGELERİ	29
1)	Bankalar	29
2)	Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları.....	31
3)	Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları	34
4)	Yetkili Müesseseler	35
5)	Kuyumcular ve Kıymetli Maden Sektörü.....	37
6)	Sermaye Piyasası Aracı Kurumları.....	39
7)	Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler	41
8)	Noterler	43
9)	Avukatlar	44

KİRALIK HESAPLARLA MÜCADELE ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMİ REHBERİ

A) GİRİŞ

Finansal sistemlerin dijitalleşmesi, ödeme ve transfer imkânlarının çeşitlenmesi ve işlemlerin giderek daha hızlı gerçekleştirilebilir hâle gelmesi, ekonomik faaliyetler açısından önemli kolaylıklar sağlamaktadır. Bununla birlikte aynı gelişmeler, suç gelirlerinin elde edilmesi, aktarılması ve gizlenmesinde kullanılan yöntemlerin de çeşitlenmesine yol açmıştır. Bu kapsamda gerçek veya tüzel kişilere ait hesapların, hesap sahiplerinden farklı kişiler tarafından veya bu kişilerin yönlendirmesi altında kullanılması suretiyle oluşturulan **kiralık hesap yapıları**, başta dolandırıcılık ile yasa dışı bahis ve kumar olmak üzere çeşitli suç faaliyetlerinin finansal boyutunda önemli bir risk alanı hâline gelmiştir.

Uluslararası literatürde genel olarak “**money mule**” olarak ifade edilen kiralık hesap kullanımı; hesabın erişim bilgilerinin üçüncü kişilere verilmesinden, hesap sahibinin başka kişilerin talimatıyla işlem gerçekleştirmesine veya hesabın fiilî kontrolünün tamamen üçüncü kişilere bırakılmasına kadar farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Bu yapı yalnızca gerçek kişi hesaplarıyla sınırlı olmayıp, mevcut şirket hesaplarının kullandırılması, bu amaçla şirket kurulması veya devralınması ve paravan şirketlerin kullanılması yoluyla da gerçekleştirilebilmektedir.

Kiralık hesaplar, suç organizasyonu ile suçtan elde edilen veya suç faaliyetlerinde kullanılan fonlar arasına ilave bir katman yerleştirmektedir. Bu özellikleri nedeniyle söz konusu hesaplar, suç gelirlerinin toplanması ve aktarılmasının yanı sıra gerçek faydalanıcının ve finansal hareketlerin arkasındaki organizasyonun gizlenmesinde de kullanılabilmektedir.

Türkiye'nin **Ulusal Risk Değerlendirmesi** çalışmaları, kiralık hesapların yoğun biçimde kullanılabildiği suç alanlarının taşıdığı riski ortaya koymaktadır. Suç gelirlerinin aklanması bakımından riskli öncül suçlar arasında **dolandırıcılık ile yasa dışı bahis faaliyetlerinin öne çıkması**, bu suçlardan elde edilen fonların tahsil ve aktarımında kullanılan üçüncü kişi hesaplarının tespitini daha önemli hâle getirmektedir. Özellikle çok sayıda gerçek veya tüzel kişi hesabının kullanıldığı finansal yapılar, suç geliri ile asıl faydalanıcı arasındaki bağlantının zayıflatılmasına sebep olmaktadır.

Bu risk temelli yaklaşım, **Türkiye'de Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele ve Müsadere Uygulamalarında Etkinliğin Artırılması Strateji Belgesi (2026-2030)** ile daha da güçlendirilmiştir. 2026/7 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile yürürlüğe giren Strateji Belgesi; ulusal ölçekte bütüncül, risk temelli ve etkin bir yaklaşım geliştirilmesini, Ulusal Risk Değerlendirmesi bulgularının politika ve uygulamalara yön vermesini, kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesini ve suçluların suç gelirlerinden mahrum bırakılmasını temel eksenler arasında ele almaktadır.

Dolandırıcılıkla mücadele, uluslararası mali suçla mücadele gündeminde de giderek daha fazla önem kazanmaktadır. FATF (Mali Eylem Görev Gücü), 2026-2028 döneminde dolandırıcılıkla mücadeleyi temel stratejik önceliklerinden biri olarak belirlemiş ve bu alana yönelik özel bir yol haritası

oluşturmuştur. Bu yaklaşım; dolandırıcılık gelirlerinin aklanması, bunların aktarılmasında kullanılan finansal ağlar ve yeni teknolojilerin kötüye kullanılmasıyla mücadelede aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele araçlarının daha etkin kullanılmasını amaçlamaktadır. Kiralık hesapların yoğun olarak kullanıldığı diğer önemli alan ise **yasa dışı bahis ve kumar faaliyetlerinin ödeme ve tahsilat altyapılarıdır**. Bu yapılarda kullanıcıdan çıkan fonlar doğrudan organizatöre yönelmek yerine farklı gerçek ve tüzel kişi hesapları üzerinden toplanabilmekte; sonrasında banka, ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlık hizmet sağlayıcıları (KVHS) veya diğer finansal kanallar aracılığıyla aktarılabilir. Kullanıcıya görünen bahis veya kumar platformu ile arka plandaki ödeme altyapısının ayrıştırılması, üçüncü kişi hesapları ve paravan şirketlerin kullanılması da gerçek faydalanıcının tespitini güçleştirebilmektedir.

Bu alan, **1 Kasım 2025 tarihli 33064 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2025/18 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi** ile yürürlüğe konulan **Sanal Ortamda Yasa Dışı Bahis, Şans Oyunları ve Kumarla Mücadele Eylem Planı** kapsamında da özel bir mücadele konusu olarak ele alınmıştır. Eylem Planıyla finansal sistemin yasa dışı faaliyetlerde kullanılmasının önlenmesi, yasa dışı ödeme ve tahsilat mekanizmalarının tespiti ve suç organizasyonlarının finansal hareket kabiliyetinin sınırlandırılması yönünde bütüncül bir mücadele yaklaşımı benimsenmiştir.

Bu nedenle **kiralık hesaplarla mücadele yalnızca münferit şüpheli hesapların tespit edilmesinden ibaret değildir**. Hesabın kim tarafından ve hangi amaçla kullanıldığı, bağlantılı gerçek ve tüzel kişiler, paravan şirketler, kullanılan ödeme kanalları ile mümkün olduğu ölçüde hesabı temin eden, yöneten veya fonlardan nihai olarak faydalanan kişilerin birlikte değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Bu Rehber; kiralık hesapların daha etkin şekilde tespit edilmesi, sektörler itibarıyla karşılaşılabilecek risk göstergelerinin ortaya konulması ve **kiralık hesaplara ilişkin şüpheli işlem bildirimlerinin niteliğinin artırılması** amacıyla hazırlanmıştır.

B) REHBERİN DAYANAĞI

1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 231 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde, Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığının görev ve yetkileri arasında; **“Suç gelirlerinin aklanmasının, terörizmin finansmanının ve ekonomik güvenliğe yönelik risklerin ortaya çıkarılması ve önlenmesi kapsamında gelişmeleri izlemek, önlemler geliştirmek, analiz, araştırma ve inceleme yapmak”** hususları yer almaktadır.

Bu düzenleme; suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanında kullanılan yeni yöntemlerin, finansal araçların ve ödeme mekanizmalarının izlenmesi, bunlara ilişkin risklerin ortaya konulması ve önleyici yaklaşımların geliştirilmesi bakımından Başkanlığın genel görev ve yetki çerçevesini oluşturmaktadır. Bu kapsamda, gerçek veya tüzel kişilere ait hesapların üçüncü kişiler tarafından veya bu kişilerin yönlendirmesi altında kullanılması suretiyle oluşturulan kiralık hesap yapılarının ve bunların suç faaliyetlerindeki kullanım biçimlerinin incelenmesi de söz konusu görev alanıyla doğrudan ilişkilidir.

Diğer taraftan, **Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası**, Başkanlığın şüpheli işlem bildirimlerinin etkinliğine ilişkin genel değerlendirmeler yapmasına ve bu kapsamda elde edilen bilgi ve tecrübeleri yükümlülerle paylaşmasına imkân vermektedir.

Söz konusu düzenleme kapsamında Başkanlık; şüpheli işlem bildirimlerine ilişkin istatistiki verileri, aklama ve terörizmin finansmanında kullanılan yöntemleri, ortaya çıkan eğilimleri ve şüpheli işlem bildirimleri sonrasında elde edilen sonuçlardan yararlanılarak hazırlanan örnek olayları **rehberler, yıllık**

faaliyet raporları veya periyodik yayınlar yoluyla yayımlayabilmekte ve eğitim amacıyla kullanabilmektedir.

Bu çerçevede Rehber; kiralık hesapların temin ve kullanım biçimlerinin, bu hesapların suç gelirlerinin aktarılması ve gizlenmesindeki rollerinin, yasa dışı ödeme altyapılarıyla bağlantılarının, sektörler itibarıyla ortaya çıkan risk göstergelerinin ve örnek tipolojilerin yükümlülerle paylaşılması, bu alandaki şüpheli işlem bildirimlerinin niteliğinin ve etkinliğinin artırılması amacıyla hazırlanmıştır.

C) KİRALIK HESAPLARIN TEMİNİ ve YÖNETİMİ

Kiralık hesap yapılarının tespitinde, hesabın yalnızca hangi işlemlerde kullanıldığı değil, **nasıl temin edildiği, kim tarafından fiilen kontrol edildiği ve hangi organizasyon içerisinde kullanıldığı** da önem taşımaktadır. Bu yapılar gerçek kişi hesaplarının ücret, komisyon veya yönlendirme yoluyla kullandırılmasından; tüzel kişi hesapları, paravan şirketler ve ticari ödeme araçlarının organize biçimde kullanılmasına kadar farklı şekillerde ortaya çıkabilmektedir.

Bu bölümde, kiralık hesapların temin edilme yöntemleri, hesaplar üzerindeki fiili kontrol ve yönetim biçimleri ile bu hesapların yasa dışı ödeme ve tahsilat altyapıları içerisindeki kullanım şekilleri ele alınmaktadır.

1) Gerçek Kişi Hesaplarının Temin Edilmesi

Gerçek kişilere ait hesaplar, kiralık hesap yapılarında en yaygın kullanılan araçlardan biridir. Hesapların temini her zaman açık biçimde “hesabın kiralınması” şeklinde gerçekleşmemekte; ücret veya komisyon teklifinden sosyal çevre üzerinden yapılan basit bir ricaya kadar farklı yöntemler kullanılabilmektedir.

Özellikle **ekonomik, sosyal veya dijital açıdan kırılgan kişiler** bu yapıların hedefi hâline gelebilmektedir. Öğrenciler, işsizler, düşük gelirli kişiler ve acil nakit ihtiyacı bulunan bireylerin yanı sıra, dijital finansal işlemler konusunda sınırlı bilgiye sahip yaşlı kişiler de belirli ücret ve/veya komisyon karşılığı hesaplarının üçüncü kişiler tarafından kullanılmasına açık hâle gelebilmektedir. Bu kişiler kimi zaman işlemlerin gerçek mahiyetini bilerek hareket etmekte, kimi zaman ise yapılacak işlemlerin niteliği ve sonuçları konusunda yeterli bilgi sahibi olmadan sürece dâhil olabilmektedir.

Hesap temini, **sosyal medya ve mesajlaşma uygulamaları** üzerinden de gerçekleştirilebilmektedir. Sosyal medya grupları (Telegram, Facebook vb.) ve benzeri çevrim içi topluluklarda hesap kullandırmaya yönelik ilanlar verilebilmekte veya aracı kişiler vasıtasıyla hesap sahiplerine ulaşılabilmektedir. Bunun yanında arkadaş, akraba, iş çevresi veya diğer sosyal ilişkiler üzerinden yapılan “hesabına para gelsin, sen bana gönder” veya “kartımı kısa süre kullanacağım” gibi basit talepler de kişilerin hesaplarını üçüncü kişilerin kullanımına açmasına yol açabilmektedir.

Hesabın kullandırılması yalnızca hesap (IBAN¹) bilgisinin paylaşılması anlamına gelmemektedir.

Mobil veya internet bankacılığı kullanıcı bilgileri ve şifreleri, banka kartı ve PIN bilgileri, hesaba bağlı telefon hattı veya SIM kart, tek kullanımlık doğrulama kodları ve diğer kimlik doğrulama araçlarının paylaşılması ya da devredilmesi suretiyle hesabın fiili kontrolü tamamen veya kısmen üçüncü kişilere bırakılabilmektedir. Bazı durumlarda ise hesap sahibine ait cep telefonu veya mobil bankacılık uygulamasının yüklü bulunduğu cihaz da üçüncü kişinin kullanımına verilebilmektedir.

¹ IBAN (Uluslararası Banka Hesap Numarası), banka veya yetkili ödeme hizmeti sağlayıcısı nezdindeki hesabın standart biçimde tanımlanmasını sağlayan hesap numarasıdır. Türkiye’de bankaların yanı sıra, faaliyet izinlerinin kapsamına göre ödeme ve elektronik para kuruluşları nezdindeki ödeme hesapları için de IBAN kullanılabilmektedir.

Kiralık hesap yapıları yalnızca bireysel mevduat veya ödeme hesapları üzerinden oluşmamaktadır. **Gerçek kişi tacirler, esnaf veya serbest meslek faaliyeti yürüten kişiler adına açılmış ticari hesaplar ile bu hesaplara bağlı POS veya sanal POS hizmetleri de üçüncü kişilerin kullanımına bırakılabilmektedir.** Böylece gerçekte üçüncü kişiler adına gerçekleştirilen tahsilatlar, görünürde olağan bir mal veya hizmet satışı kapsamında yapılmış işlemler şeklinde finansal sisteme yansıyabilmektedir. Bu nedenle gerçek kişi adına kayıtlı bir ticari faaliyet veya POS ilişkisi bulunması, hesabın kiralık hesap yapıları bakımından değerlendirme dışında bırakılmasını gerektirmemektedir.

Benzer şekilde kiralık hesap kapsamında değerlendirilebilecek finansal araçlar; **banka hesapları, ödeme veya elektronik para hesapları, ticari hesaplar, POS ve sanal POS bağlantıları, kripto varlık hizmet sağlayıcısı nezdindeki hesaplar ve somut olayın niteliğine göre diğer finansal hesap veya ödeme araçlarını** kapsayabilecek şekilde geniş bir perspektifle ele alınmalıdır.

Bununla birlikte hesap sahibinin erişim araçlarını devretmediği durumlarda da kiralık veya yönlendirilmiş hesap kullanımı söz konusu olabilir. Hesap sahibi, üçüncü kişilerin talimatları doğrultusunda hesaba gelen fonları başka hesaplara aktarabilir, nakit olarak çekebilir veya farklı bir varlık türüne dönüştürebilir; kimi durumlarda ATM, banka şubesi, ödeme noktası, kripto varlık hizmet sağlayıcısı ya da kıymetli maden alım-satımı yapılan işyerine yönlendirilerek bu işlemleri bizzat gerçekleştirebilir. İşlemler teknik olarak hesap sahibi tarafından yapılsa dahi, **işlemlerin zamanı, tutarı, karşı tarafı ve amacı ile hangi finansal ürün ve araçların kullanılacağı üçüncü kişiler tarafından belirlenebilmektedir.** Bu nedenle değerlendirmede yalnızca hesabın veya IBAN'ın kimin adına kayıtlı olduğuna değil; **hesaba erişim sağlayan unsurların kimde bulunduğu, işlemlerin kimin talimatıyla gerçekleştirildiğine ve finansal ilişkinin fiilen hangi kişi veya organizasyonun kontrolünde yürütüldüğüne** de bakılmalıdır.

2) Tüzel Kişi Hesaplarının Temin Edilmesi ve Paravan Şirketler

Kiralık hesap yapıları yalnızca gerçek kişi hesapları üzerinden oluşturulmamaktadır. Gerçek kişilerin bireysel hesaplarının kullandırılmasına benzer şekilde, bu kişiler adına tüzel kişilik oluşturulması veya mevcut tüzel kişiliklerin kontrolünün devralınması suretiyle şirket hesapları ve ticari finansal araçlar da suç faaliyetlerinde kullanılabilmektedir.

Bu yapılarda özellikle limited şirketlerin kullanımı öne çıkmaktadır.

Hesap temin eden veya organizasyonu yöneten kişiler, kimi durumlarda ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişileri yalnızca bireysel hesaplarını kullandırmaya yönlendirmemekte; aynı kişiler adına limited şirket kurulmasını da sağlayabilmektedir. Bu şekilde şirket adına banka ve ödeme hesapları açılabilmekte, POS veya sanal POS hizmetleri temin edilebilmekte ve bireysel hesaplara kıyasla daha geniş bir finansal hareket alanı oluşturulabilmektedir.

Şirketin hukuki sahibi veya ortağı olarak görünen kişinin kuruluş ve faaliyet süreçlerinde gerçek bir rolünün bulunmaması da mümkündür. Noter aracılığıyla alınan **vekâletnameler** kullanılarak şirket kuruluşu, temsil işlemleri, finansal kuruluşlarla ilişkiler veya diğer ticari süreçler üçüncü kişiler tarafından yürütülebilmektedir. Böylece şirketin görünürdeki sahibi ile tüzel kişiliği fiilen yöneten ve finansal işlemlerden yararlanan kişiler birbirinden ayrışabilmektedir.

Bu şirketler çoğu zaman kısa ömürlü, sınırlı faaliyet gösteren veya gerçek ekonomik faaliyeti bulunmayan yapılar şeklinde ortaya çıkabilmektedir.

Kuruluşun hemen ardından yüksek hacimli para hareketlerinin başlaması, çok sayıda ilişkisiz kişiden fon kabul edilmesi, gelen tutarların kısa süre içerisinde başka hesaplara aktarılması veya şirketin faaliyet konusu ile finansal hareketleri arasında makul bir bağlantı bulunmaması, paravan şirket kullanımını düşündürebilecek önemli hususlardır. Şirketin personel, işyeri, müşteri, tedarikçi veya ticari kapasitesi ile hesap hacminin belirgin şekilde uyumsuz olması da bu çerçevede dikkate alınmalıdır.

Her durumda yeni bir şirket kurulması gerekmemektedir. **Faaliyeti durmuş, uzun süredir işlem yapmayan, ekonomik olarak işlevsiz hâle gelmiş, borçlu veya “zombi”² niteliğindeki şirketlerin devralınması** sonrasında bu şirketler yeniden finansal sisteme sokulabilmektedir. Devralma sonrasında şirket adına yeni banka veya ödeme hesaplarının açılması, mevcut hesapların yeniden aktif hâle

² Bu Rehberde, uzun süredir faaliyetsiz veya ekonomik olarak işlevsiz hâlde bulunan, ancak tüzel kişiliği devam eden ve sonradan devralınarak yeniden finansal faaliyette kullanılmaya başlanan şirketleri ifade etmek üzere kullanılan terimdir.

getirilmesi, POS veya sanal POS temin edilmesi ve kısa sürede yüksek hacimli işlemlere başlanması bu yöntemin tipik görünüşleri arasında yer alabilir.

Bu yöntem, yeni kurulan bir şirkete kıyasla hukuken geçmiş bulunan mevcut bir tüzel kişiliğin kullanılmasına imkân vermektedir. Özellikle uzun süredir hareketsiz olan bir şirketin ortaklık veya yönetim yapısındaki değişikliği takiben kısa sürede yeni finansal ürünler edinmesi ve geçmiş faaliyetleriyle uyumsuz para hareketlerine başlaması ayrıca dikkatle değerlendirilmelidir.

Tüzel kişilik kullanımının önemli işlevlerinden biri, üçüncü kişiler adına yürütülen fon hareketlerine **ticari faaliyet görünümü kazandırılmasıdır**. Şirket hesapları, POS veya sanal POS sistemleri üzerinden gerçekleştirilen tahsilatlar, görünürde mal veya hizmet satışından kaynaklanan olağan ticari işlemler şeklinde finansal sisteme yansıtılabilmektedir. Oysa gerçekte söz konusu finansal ürünler başka kişi veya organizasyonlar adına fon toplamak, aktarmak veya dağıtmak amacıyla kullanılabilir.

Mevcut ve faaliyetini sürdüren şirketlerin hesaplarının veya ticari ödeme araçlarının belirli bir bedel karşılığında üçüncü kişilere kullanılması da aynı risk alanı içerisinde yer almaktadır.

Aynı organizasyonun birden fazla tüzel kişiliği kurması, devralması veya kontrol etmesi, finansal hareketlerin farklı şirketlere dağıtılmasına ve gerçek organizasyon yapısının gizlenmesine imkân verebilmektedir. Görünürde birbirinden bağımsız şirketlerin aynı ortak, yönetici, vekil, adres, telefon, muhasebeci, cihaz, IP adresi veya finansal karşı taraflar üzerinden bağlantı göstermesi; şirketler arasında ekonomik gerekçesi açıklanamayan yoğun transferlerin bulunması da ortak kontrol ilişkisine işaret edebilmektedir.

Gerçek kişi ve tüzel kişi hesaplarının birlikte kullanıldığı **karma yapılar** da yaygın bir model oluşturabilmektedir. Gerçek kişi hesaplarında toplanan fonların şirket hesaplarında birleştirilmesi, şirket hesaplarından ödeme ve elektronik para kuruluşlarına veya kripto varlık hizmet sağlayıcılarına aktarılması ya da bireysel ve ticari hesapların dönüşümlü olarak kullanılması, finansal akışın daha karmaşık ve katmanlı hâle getirilmesine hizmet edebilmektedir.

3) Kiralık Hesapların Kontrol ve Yönetim Biçimleri

Kiralık hesap yapılarında, hesabın hukuki sahibi ile hesabı fiilen yöneten kişi her zaman aynı olmayabilir. Bu nedenle hesapların değerlendirilmesinde hukuki sahipliğin yanı sıra erişim, talimat verme, işlem onaylama ve fonların yönlendirilmesine ilişkin fiili kontrolün kimde bulunduğu da ortaya konulması önem taşımaktadır.

Bazı durumlarda hesap tamamen üçüncü kişinin kontrolüne bırakılabilmektedir. Mobil veya internet bankacılığı erişim bilgilerinin, telefon hattının, doğrulama araçlarının ya da kullanılan cihazın devredilmesi suretiyle hesap sahibi finansal işlemler üzerindeki fiili hâkimiyetini büyük ölçüde kaybedebilmektedir.

Bununla birlikte, kiralık hesap kullanımında hesabın fiili kontrolünün tamamen üçüncü kişiye geçmesi şart değildir. Hesap sahibi erişim bilgilerini paylaşmaksızın üçüncü kişinin talimatları doğrultusunda işlem yapabilir; kendisine bildirilen hesaba transfer gerçekleştirebilir, nakit çekebilir, belirli bir ödeme aracını kullanabilir veya fonları başka bir değere dönüştürebilir. Bu durumda işlemler teknik olarak hesap sahibi tarafından gerçekleştirilse de işlemin zamanı, tutarı, karşı tarafı ve ekonomik amacı başka kişiler tarafından belirlenebilmektedir.

Bazı yapılarda ise hesap sahibi ile üçüncü kişi arasında **kısmi veya ortak kontrol** söz konusu olabilmektedir. Hesap sahibi günlük kullanıma devam ederken belirli tutarların üzerindeki işlemler, belirli saatlerdeki transferler veya belirli karşı taraflara yapılacak ödemeler başka kişiler tarafından

yönlendirilebilmektedir. Bu tür yapılar, hesabın olağan kişisel işlemler ile yasa dışı fon hareketlerini aynı anda barındırmasına neden olabilmektedir.

Kiralık hesapların yönetimi tek tek hesaplar üzerinden yürütülmeyebilir. Aynı kişi veya organizasyon tarafından çok sayıda hesaba aynı cihaz, telefon numarası, IP adresi, ağ bağlantısı veya benzeri teknik unsurlar üzerinden erişilmesi ve bu hesapların yönetilmesi mümkündür. Bu ortak teknik izler, görünürde birbirinden bağımsız hesaplar arasında fiili bir yönetim ilişkisi bulunduğunu gösterebilmektedir. Daha organize yapılarda hesaplar merkezi olarak izlenmekte ve yönlendirilmektedir. Hangi hesaba ne kadar fon geleceği, gelen fonun hangi hesaba aktarılacağı, hangi hesabın tahsilat veya dağıtım amacıyla kullanılacağı ve hesapların hangi süreyle aktif tutulacağı tek bir merkezden belirlenebilmektedir.

Hesap sahibinin fiziksel olarak yönlendirilmesi de kontrol yöntemlerinden biridir.

Bu durumda hesap sahibi ATM, banka şubesi, ödeme noktası, kripto varlık hizmet sağlayıcısı veya kıymetli maden alım-satımı yapılan bir işyerine götürülerek ya da yönlendirilerek işlemleri bizzat gerçekleştirebilmektedir. Hesap sahibinin işlem sırasında fiziksel olarak bulunması, işlemin kendi iradesi ve ekonomik amacı doğrultusunda gerçekleştirildiği anlamına gelmeyebilir.

Kiralık hesapların bir diğer özelliği de **kısa süreli ve dönüşümlü kullanımlarıdır**. Belirli bir hesap yoğun işlem gördükten, finansal kuruluşların kontrollerine takıldıktan veya bloke edilme riski arttıktan sonra kullanım dışı bırakılabilir; yerine daha önce temin edilmiş ya da yeni elde edilmiş başka bir hesap devreye alınabilir.

Bu rotasyon yöntemi, yasa dışı ödeme altyapılarının sürekliliğini sağlamaya ve tek bir hesap üzerinde oluşacak işlem yoğunluğunu dağıtmaya hizmet edebilmektedir. Aynı organizasyon içerisinde çok sayıda “yedek” hesabın hazır tutulması ve riskli hâle gelen hesapların hızla değiştirilmesi de bu kapsamda değerlendirilebilir.

D) YASA DIŞI ÖDEME ALTYAPILARI

Yasa dışı faaliyetlerin sürdürülebilmesi yalnızca kullanıcıya görünen internet sitesi, uygulama veya hizmetin varlığına bağlı değildir. Kullanıcılardan fonların alınması, uygun hesaplara yönlendirilmesi, farklı hesap ve finansal kuruluşlar arasında aktarılması, gerektiğinde başka değerlere dönüştürülmesi ve nihai faydalanıcıya ulaştırılması için ayrıca bir ödeme ve tahsilat sistemine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu Rehberde söz konusu yapı “**yasa dışı ödeme altyapısı**” olarak ifade edilmektedir.

Bu yapılar, meşru finansal sistemin hesap, transfer ve ödeme imkânlarından yararlanmakla birlikte, bunları yetkili ve şeffaf bir ödeme hizmeti modeli dışında **gölge ödeme altyapısı** şeklinde kullanabilmektedir.

Gerçek ve tüzel kişilere ait kiralık hesaplar, paravan şirketler, ödeme ve elektronik para hesapları, farklı ödeme ekranları, açık bankacılık bağlantıları, API tabanlı sistemler ve kripto varlık kanalları bu altyapının birbirini tamamlayan unsurları hâline gelebilmektedir. Kullanıcıya görünen platform ile para transferinin fiilen yürütüldüğü yapının ayrıştırılması da bu sistemlerin önemli özelliklerinden biridir.

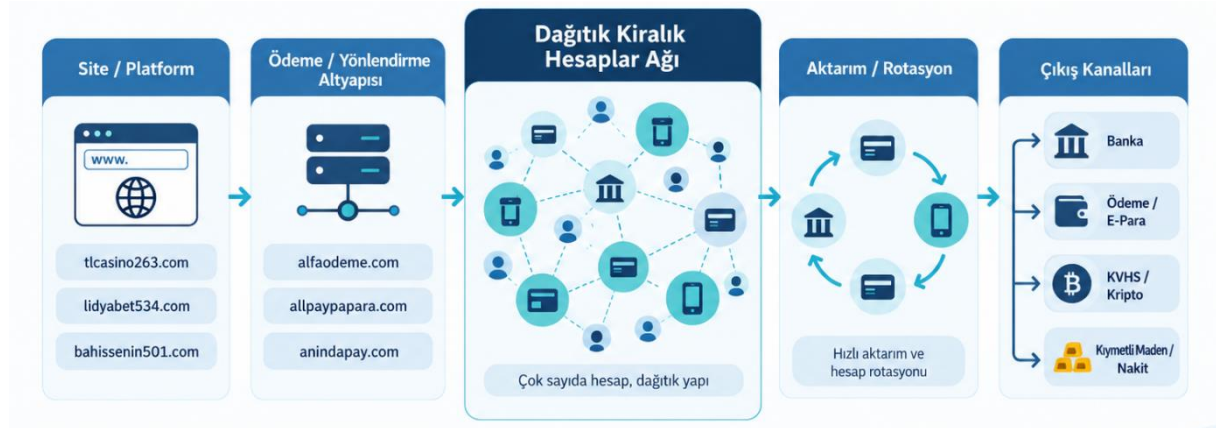
Yasa dışı ödeme altyapısının temel işlevlerinden biri, fonun ilk kaynağı ile gerçek organizatör veya nihai faydalanıcı arasındaki doğrudan bağlantıyı zayıflatmaktır.

Bu ayrışma uygulamada internet alan adları üzerinden de açık biçimde görülebilmektedir. İncelenen örneklerde kullanıcıya görünen **tlcasino263.com** alan adından **alfaodeme.com** adresine, **lidyabet534.com** üzerinden **allpaypapara.com** adresine, **bahissenin501.com** ve **pekinbet199.com** üzerinden ise **anindapay.com** altyapısına yönlendirme yapıldığı görülmüştür. Benzer şekilde **ikonbet431.com** → **api.guvenlipanel.com**, **hedefbet183.com** → **api.hizbanka.com** ve

580kareabet.com → **api.parona.in** biçiminde bahis/kumar alan adı ile ödeme veya teknik yönlendirme alan adının birbirinden ayrıldığı örnekler tespit edilmiştir.

Aynı ödeme altyapısı birden fazla yasa dışı platforma da hizmet verebilmektedir. Örneğin **302betturkey.com** ile **177betturkey.com** adreslerinin **api.paytopay.online** altyapısına; **romabet910.com** ile **126betturkey.com** adreslerinin ise **api.ultrafinans.com** altyapısına bağlandığı görülmüştür. Bir platformun zaman içerisinde **auth.allpapara1.com**, **auth.instppr.com**, **joym100.com** ve **rapidpapara.com** gibi farklı ödeme yönlendirmelerini kullanabilmesi ise altyapının sabit değil, değiştirilebilir ve modüler biçimde işletilebildiğini göstermektedir.

Ödeme altyapısının kendisi de çoğu zaman finansal hizmet izlenimi veren alan adları üzerinden sunulabilmektedir. İncelenen yapılarda **bayi.bigpayss.com**, **pay.kasamda.net**, **payment.tpaysafe.com**, **payment.tpayteam.com**, **payment.multikart.io**, **payment.payox.co**, **payment.weapay.com**, **payment.winpay.info**, **vevopay.io**, **trustpay.tech**, **masterpay.tech** ve **northpay.finance** gibi alan adlarının ödeme sürecinde kullanıldığı görülmüştür. Bu tür alan adları kullanıcı bakımından profesyonel ve bağımsız bir ödeme hizmeti görüntüsü oluştururken, gerçekte bahis/kumar markasından ayrıştırılmış tahsilat katmanlarının parçası olabilmektedir.

Bununla birlikte söz konusu altyapıların çalışma biçimi, yürütülen yasa dışı faaliyetin niteliğine göre farklılaşabilmektedir. Yasa dışı forex, sahte yatırım veya benzeri yatırım dolandırıcılığı faaliyetlerinde mağdur nezdinde güven oluşturmak amacıyla tüzel kişilere ait banka veya ödeme hesapları daha fazla ön plana çıkabilmektedir. Şirket unvanının kullanılması, mağdura bildirilen hesabın görünürde kurumsal veya ticari bir yapıya ait olduğu izlenimini güçlendirebilmektedir.

Yasa dışı bahis ve kumar faaliyetlerinde ise **çok sayıda gerçek kişiye ait kiralık hesabın geniş hesap havuzları içerisinde dönüşümlü olarak kullanılması** daha belirgin bir model olarak ortaya çıkabilmektedir. Bu faaliyetlerde hesapların kolaylıkla değiştirilebilmesi, tahsilatın kesintisiz sürdürülebilmesi ve işlem hacminin çok sayıda hesaba dağıtılması önem taşımaktadır.

Bu ayırım mutlak değildir. Yasa dışı bahis ve kumarda şirket hesapları kullanılabileceği gibi yatırım dolandırıcılıklarında gerçek kişi hesapları da kullanılabilmekte; aynı yapı içerisinde her iki hesap türünün birlikte kullanıldığı karma modeller de oluşturulabilmektedir.

1) Tahsilat Hesapları ve Havuz Yapıları

Yasa dışı ödeme altyapılarında kullanıcılardan gelen fonlar, gerçek veya tüzel kişilere ait çok sayıda hesap üzerinden kabul edilebilmektedir. Farklı hesapların (IBAN) tahsilat amacıyla kullanılması ve bu hesapların tek tek değil, merkezi biçimde yönetilen **hesap havuzları** içerisinde çalıştırılması sık karşılaşılan yöntemler arasındadır.

Havuz hesapların çalışma sistematığı de sabit değildir.

Finansal kuruluşların tespit ve kontrol mekanizmalarına karşı, fonların belirli ana hesaplarda uzun süre biriktirildiği modeller yerine; gelen tutarların kısa süre içinde başka hesaplara yönlendirildiği, hesapların yalnızca belirli işlem veya dönemlerde aktif tutulduğu ve farklı hesap gruplarının dönüşümlü kullanıldığı daha dinamik yapılar oluşturulabilmektedir.

Bu kapsamda **hesaplarda mümkün olduğunca bakiye bırakılmaması** da önem taşımaktadır. Gelen tutarlar kısa süre içinde başka hesaba aktarılabilen, nakit veya başka bir değere dönüştürülebilmekte ya da sistem içerisindeki başka bir ödeme yükümlülüğünün karşılanmasında kullanılabilmektedir.

Daha gelişmiş yapılarda tahsil edilen fonun mutlaka doğrusal biçimde organizatöre aktarılması da gerekmemektedir. Örneğin bir dolandırıcılık mağdurundan veya yasa dışı bahis/kumar kullanıcısından gelen fon, sistem içerisindeki başka bir bahis/kumar kullanıcısının kazanç ödemesinde kullanılabilmektedir. Böylece tahsilat ve ödeme yükümlülükleri kendi içerisinde **mahsuplaştırılmakta**, ek transfer ihtiyacı azaltılmakta ve finansal akışın takibi daha karmaşık hâle getirilebilmektedir.

2) Fonların Aktarılması ve Dağıtılması

Tahsil edilen fonlar çoğu zaman ilk kabul edildiği hesapta tutulmamaktadır. Başka kiralık hesaplara aktarılabilen, çok sayıda hesaba parçalanabilen, belirli dağıtıcı hesaplarda birleştirilebilen veya sistem içerisindeki farklı ödeme yükümlülüklerinin karşılanmasında kullanılabilmektedir.

Bu nedenle yasa dışı ödeme altyapısını yalnızca **“kullanıcı → tahsilat hesabı → organizatör”** şeklindeki doğrusal bir akış üzerinden değerlendirmek yeterli değildir.

Tahsilat, aktarım, dağıtım ve ödeme işlemleri aynı yapı içerisinde birbirine karışabilmekte; fonlar banka hesapları ile ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlık hizmet sağlayıcıları ve diğer finansal kanallar arasında hareket ettirilebilmektedir. Bu yönüyle ödeme altyapısı yalnızca para kabul eden bir araç değil, fonların görünümünü ve hareket yönünü değiştiren bütünsel bir mekanizma niteliğindedir.

3) Hesap Rotasyonu ve Sürekliliğin Sağlanması

Yasa dışı ödeme altyapılarında kullanılan hesapların uzun süre aynı kalması beklenmemelidir. Finansal kuruluşların kontrollerine takılan, bloke edilen, yoğun işlem görmeye başlayan veya riskli hâle geldiği değerlendirilen hesaplar devre dışı bırakılarak yerlerine yeni hesaplar sisteme dâhil edilebilmektedir.

Rotasyon yalnızca hesabın değiştirilmesi anlamına gelmemektedir.

Hesap havuzunun büyüklüğü, hesapların tahsilat veya dağıtım amacıyla üstlendikleri roller ve hangi hesap grubunun hangi dönemde kullanılacağı da değiştirilebilmektedir. Böylece altyapı belirli bir hesaba, kişiye veya finansal kuruluşa bağımlı olmadan faaliyetini sürdürebilmektedir.

4) Teknik Yönetim, API ve Açık Bankacılık Kullanımı

Daha gelişmiş yapılarda çok sayıda hesabın ve ödeme kanalının manuel biçimde yönetilmesi yerine, açık bankacılık uygulamaları, API tabanlı entegrasyonlar ve diğer teknik sistemlerden yararlanılabilmektedir. Bu sayede hangi kullanıcının hangi hesaba ödeme yapacağı, hangi hesabın ne kadar süre aktif tutulacağı ve riskli hâle gelen hesabın yerine hangisinin kullanılacağı merkezi biçimde belirlenebilmektedir.

Bu teknik altyapı, hesaplarda bakiye bırakmama ve fonların hızlı biçimde yönlendirilmesi stratejisini de destekleyebilmektedir.

Sistem, kullanıcı tarafından yapılan bir ödemeyi ilgili kullanıcı veya platform hesabıyla otomatik olarak eşleştirebilmekte; belirli bir hesabın işlem yoğunluğu yükseldiğinde yeni ödemeleri başka bir hesaba

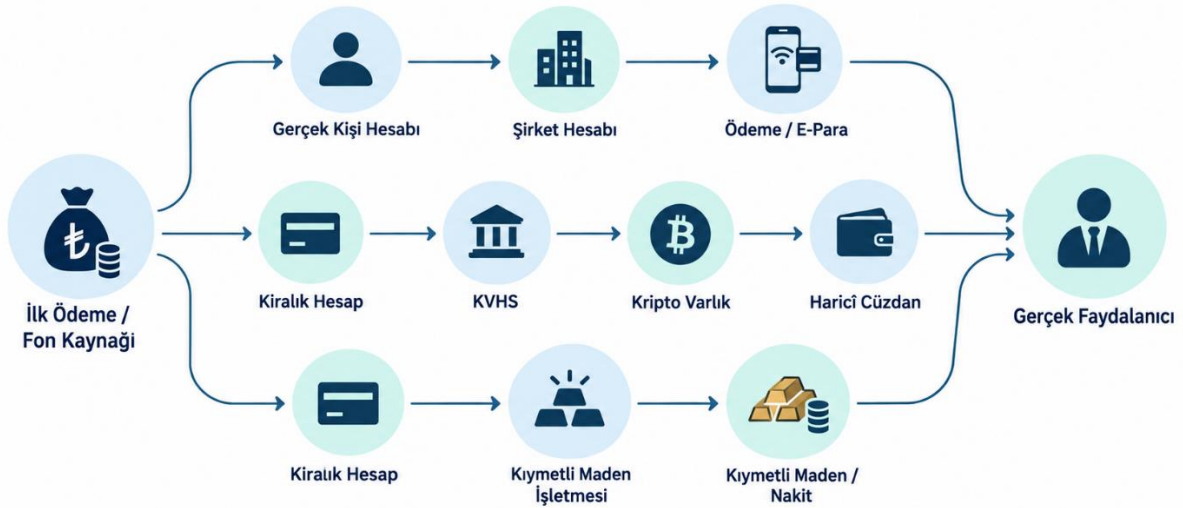
yönlendirebilmektedir. Aynı şekilde tahsilat ve ödeme ihtiyaçları karşılıklı olarak eşleştirilebilmekte ve farklı internet siteleri aynı arka plan ödeme altyapısından yararlanabilmektedir.

Bu yönüyle kiralık hesaplar, bağımsız şekilde para kabul eden hesaplar olmaktan çıkarak **merkezi ve teknik olarak yönetilen bir ödeme ağının unsurları** hâline gelebilmektedir.

5) Çok Katmanlı Finansal Yapılar ve Teknik Yönlendirme Sistemleri

Yasa dışı ödeme altyapılarında fon hareketleri çoğu zaman tek bir hesap, finansal kuruluş veya ödeme kanalı üzerinden ilerlememektedir. **Banka hesapları, ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlık hizmet sağlayıcıları, yetkili müesseseler, kuyumcular ve kıymetli maden sektörü, POS ve sanal POS sistemleri, nakit işlemler ve havuz hesaplar** aynı finansal akış içerisinde ardışık veya eş zamanlı biçimde kullanılabilir. Bu durum, görünürde birbirinden bağımsız işlemlerin gerçekte aynı yasa dışı ödeme altyapısının farklı katmanlarını oluşturmasına neden olabilmektedir.

Bu kapsamda **gerçek kişi hesabı → şirket hesabı → ödeme/e-para kuruluşu, kiralık hesap → KVHS → kripto varlık → haricî cüzdan** veya **kiralık hesap → kuyumcu → kıymetli maden/nakit** şeklinde farklı finansal akışlar oluşturulabilmektedir. Amaç yalnızca fonu bir noktadan başka bir noktaya aktarmak değil; işlem zincirine yeni katmanlar ekleyerek ilk ödeme yapan kişi ile gerçek faydalanıcı arasındaki bağlantıyı zayıflatmaktır.

Finansal kuruluşların yapısı da bu akışın değerlendirilmesinde önem taşımaktadır. Örneğin ödeme ve elektronik para kuruluşlarının banka nezdindeki hesaplarında görünen bir transfer, gerçekte kuruluşun kendi ekonomik faaliyeti yerine müşterilerinden birinin işlemini temsil edebilir. Benzer şekilde kripto varlık hizmet sağlayıcısının banka nezdindeki havuz hesabına aktarılan Türk lirası, kuruluş nezdinde belirli bir müşterinin bakiyesine dönüştürülebilmekte ve sonrasında kripto varlık alımında kullanılabilir. Bu nedenle yalnızca banka kayıtlarında görünen ilk alıcıya bakılması, fonun gerçek kullanım amacının ve nihai faydalanıcısının tespiti bakımından yeterli olmayabilir.

Kripto varlıklara geçiş, çok katmanlı yapının önemli aşamalarından biridir. Bankacılık veya ödeme sistemi içerisinde toplanan fonların kripto varlığa dönüştürülmesi ve sonrasında farklı dijital cüzdanlara ya da sınır ötesi yapıya aktarılması, fon hareketinin hem teknik hem de coğrafi olarak farklı bir zemine taşınmasına imkân verebilmektedir.

Benzer şekilde fonların yetkili müesseseler veya kuyumcular üzerinden dövize, altına veya diğer kıymetli madenlere dönüştürülmesi ya da nakit olarak sistemden çıkarılması da finansal zincirin farklı

bir katmanını oluşturabilmektedir. POS ve sanal POS sistemleri ise özellikle tüzel kişi veya gerçek kişi tacirler üzerinden gerçekleştirilen yapılarda, üçüncü kişiler adına yapılan tahsilatlara **ticari işlem görünümü kazandırılması** amacıyla kullanılabilir.

Bu finansal kanalların kullanımı daha gelişmiş yapılarda manuel işlemlerle sınırlı kalmamaktadır.

Açık bankacılık, API tabanlı bağlantılar ve diğer teknik yönlendirme sistemleri, çok sayıda hesabın aynı merkezden izlenmesine ve ödeme akışlarının otomatik olarak yönetilmesine imkân verebilmektedir. Kullanıcının hangi hesaba ödeme yapacağı, hangi hesabın ne kadar süre aktif tutulacağı, yeni hesapların ne zaman devreye alınacağı ve riskli hâle gelen hesabın ne zaman sistemden çıkarılacağı teknik altyapı üzerinden belirlenebilmektedir.

Kullanıcı tarafından yapılan ödeme de sistem içerisinde otomatik olarak ilgili kullanıcı, internet sitesi veya işlem kaydıyla eşleştirilebilmektedir. Böylece aynı hesap havuzu farklı zamanlarda farklı kullanıcıların veya birden fazla platformun tahsilatında kullanılabilir; görünürde birbirinden bağımsız internet siteleri ortak bir arka plan ödeme sisteminden yararlanabilmektedir.

Teknik yönetim, **hesap rotasyonunun ve bakiye yönetiminin otomatik veya yarı otomatik hâle getirilmesine** de imkân sağlayabilmektedir. Belirli bir hesabın işlem hacmi yükseldiğinde veya riskli hâle geldiğinde yeni ödemeler başka bir hesaba yönlendirilebilmekte; hesaplarda mümkün olduğunca az bakiye bırakılarak gelen fonlar kısa süre içinde başka hesaplara veya finansal kanallara aktarılabilir.

Aynı altyapı, tahsilat ve ödeme yükümlülüklerinin birbiriyle eşleştirilmesine de olanak sağlayabilir. Bu kapsamda bir kullanıcıdan veya mağdurdan gelen fon, doğrudan başka bir kullanıcıya yapılacak ödeme için kullanılabilir; böylece fonun her aşamada merkezi bir hesaba aktarılması ihtiyacı ortadan kaldırılabilir.

6) Yasa Dışı Ödeme Altyapısının Organizasyonu

Yasa dışı ödeme altyapıları çoğu zaman tek bir kişi veya hesap üzerinden yürütülmemekte; **hesap temini, teknik yönetim, finansal akışın koordinasyonu, tahsilat ve dağıtım gibi farklı işlevlerin ayrı kişiler veya ekipler tarafından yerine getirildiği organize yapılar** şeklinde faaliyet gösterebilmektedir.

Bu yapılarda ilk katmanı, gerçek veya tüzel kişilere ait hesapları sisteme kazandıran kişiler oluşturmaktadır. Hesap sahiplerine sosyal medya, mesajlaşma uygulamaları, arkadaş çevresi veya araçlar üzerinden ulaşılması, hesapların ücret veya komisyon karşılığında kullanılmasının sağlanması ya da bu kişiler adına şirket kurulması bu işlev kapsamında gerçekleştirilebilmektedir.

Hesabı temin eden kişi, hesabı yöneten kişi ve ödeme altyapısını yöneten kişi aynı değildir.

Teknik altyapının yönetiminde ise çoğu zaman teknoloji alanında bilgi ve yetkinliğe sahip kişilerin görev aldığı görülmektedir. Bu kişiler, yasa dışı ödeme sisteminin sunucularını, internet alan adlarını, ödeme ekranlarını, API bağlantılarını, açık bankacılık entegrasyonlarını ve diğer yazılımsal bileşenlerini yönetebilmekte; altyapının kesintisiz çalışmasını sağlayacak teknik düzenlemeleri gerçekleştirebilmektedir.

Bu görev yalnızca sistemin kurulmasıyla sınırlı değildir. Kullanılan alan adlarının değiştirilmesi, yeni ödeme kanallarının sisteme eklenmesi, riskli hâle gelen hesapların teknik sistemden çıkarılması, yeni hesapların tanımlanması ve farklı internet sitelerinin aynı ödeme altyapısına bağlanması gibi işlemler de teknik ekip tarafından yürütülebilmektedir. Böylece ödeme sisteminin alt ve üst teknik katmanlarının değişen koşullara göre sürekli işler durumda tutulması mümkün hâle gelmektedir.

Finansal akışın yönetimi ise farklı bir uzmanlık alanı oluşturabilmektedir.

Finans veya ödeme sistemleri konusunda bilgi ve tecrübe sahibi kişiler, hangi hesapların tahsilat, aktarma veya dağıtım amacıyla kullanılacağını; fonların hangi finansal kuruluşlara yönlendirileceğini, hesaplarda ne kadar süre bakiye tutulacağını; hangi işlemlerin mahsuplaştırılacağını ve fonların hangi aşamada farklı bir finansal araca dönüştürüleceğini belirleyebilmektedir. Bu kişiler aynı zamanda finansal kuruluşların kontrol mekanizmalarını ve işlem davranışlarını dikkate alarak ödeme altyapısının çalışma modelini değiştirebilmektedir.

Bu profesyonel iş bölümü, organizasyonun üst katmanlarında bulunan kişilerin kiralık hesap sahipleriyle doğrudan temasını azaltabilmektedir. **Teknik altyapıyı veya finansal akışı yöneten kişiler ile kiralık hesaplar arasında doğrudan para transferine her zaman rastlanmaması**, bu kişilerin organizasyon dışında bulunduğu anlamına gelmemelidir. Aksine, hesap sahipleri ile yönetici kademe arasında aracı kişiler, tahsilat hesapları ve farklı finansal katmanlar yerleştirilmesi, üst düzey organizatörlerin finansal kayıtlarda doğrudan görünmesini engelleyen yapının bir parçası olabilmektedir.

Benzer şekilde hesabın temin edilmesini sağlayan kişi yalnızca hesap sahibiyle temas eden ara kademe niteliğinde olabilir; hesabın hangi amaçla kullanılacağına veya fonun nihai olarak nereye yönlendirileceğine ilişkin kararlar ise başka kişiler tarafından alınabilir.

Bu nedenle yasa dışı ödeme altyapılarının analizinde yalnızca doğrudan para transferi bulunan kişiler arasındaki ilişkilere odaklanılması yeterli değildir. **Ortak teknik altyapı, cihaz ve iletişim ilişkileri, hesap temin zinciri, şirket ve vekâlet bağlantıları, ödeme yönlendirmeleri, ortak karşı taraflar ve hesapların eş zamanlı veya ardışık kullanım biçimleri** de organizasyonel ilişkinin ortaya çıkarılmasında dikkate alınmalıdır.

E) KİRALIK HESAPLARIN KULLANIM ALANLARI

Kiralık hesaplar, farklı suç ve yasa dışı faaliyetlerde **fonların tahsil edilmesi, aktarılması, gizlenmesi, farklı kişi veya finansal araçlar üzerinden dolaştırılması ve gerçek faydalanıcıyla doğrudan bağlantının zayıflatılması** amacıyla kullanılabilir. Hesabın hangi amaçla temin edildiği, kim tarafından fiilen kontrol edildiği, fonların kaynağı ve yönü ile hesap sahibinin bilgisi ve iradesi, kiralık hesap kullanımının hukuki niteliğinin belirlenmesinde önem taşımaktadır.

Bu nedenle kiralık hesaplar yalnızca tek bir suç veya faaliyet türüyle ilişkilendirilmemeli; **başkası hesabına işlem yapılması, dolandırıcılık, yasa dışı bahis ve kumar, uyuşturucu suçları, suç gelirlerinin aklanması, terörizmin finansmanı, yaptırımların aşılması, hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemleri ile kayıt dışı faaliyetler** bakımından birlikte değerlendirilmelidir.

1) Başkası Hesabına İşlem Yapıldığının Beyan Edilmemesi

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanunun 15 inci maddesi, kimlik tespitini gerektiren işlemlerde kendi adına hareket etmekle birlikte gerçekte bir başkası hesabına işlem yapan kişinin, işlemi gerçekleştirmeden önce **kimin hesabına hareket ettiğini yükümlüye yazılı olarak bildirmesini zorunlu kılmaktadır**. Başka bir ifadeyle, kişi işlemi kendi adına gerçekleştiriyor görünse dahi işlem gerçekte başka bir kişi hesabına yapılıyorsa bu durum işlemden önce yükümlüye bildirilmelidir. Söz konusu bildirim yükümlülüğünün yerine getirilmemesi hâlinde Kanunda **altı aydan bir yıla kadar hapis veya beş bin güne kadar adli para cezası** öngörülmüştür.

Bu yükümlülüğün uygulanması ve başkası hesabına hareket edilen işlemlerin yükümlüler tarafından tespit edilmesine ilişkin esaslar ise **Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün**

Finansmanın Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin 17 nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre yükümlüler, işlemin bir başkası hesabına gerçekleştirilip gerçekleştirilmediğini belirlemek amacıyla gerekli tedbirleri almak zorundadır. Finansal kuruluşlar ayrıca sürekli iş ilişkisi tesisinde müşteriden başkası hesabına hareket edip etmediğine ilişkin yazılı beyan almaktadır.

Kişinin bir başkası hesabına hareket ettiğini beyan etmesi hâlinde, **işlemi talep eden kişinin kimliği ve yetki durumu ile hesabına hareket edilen kişinin kimliği** ilgili kimlik tespiti hükümleri çerçevesinde tespit edilir. Buna karşılık kişinin başkası hesabına hareket etmediğini beyan etmesine rağmen işlemin gerçekte başka bir kişi hesabına gerçekleştirildiğine ilişkin şüphe bulunması hâlinde, **gerçek faydalanıcının ortaya çıkarılmasına yönelik tedbirlerin uygulanması** gerekir.

Kiralık Hesapların Kullanım Alanları

2) Yasa Dışı Bahis ve Kumar

Kiralık hesapların en yoğun kullanım alanlarından biri yasa dışı bahis, kumar ve şans oyunlarına ilişkin **tahsilat ve ödeme süreçleridir**. Gerçek ve tüzel kişilere ait hesaplar; oyuncu ödemelerinin kabul edilmesi, kazanç ödemelerinin yapılması ve fonların farklı finansal kanallara aktarılması amacıyla kullanılabilir.

Bu faaliyetlerin hukuki çerçevesi, fiilin niteliğine göre **5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 228 inci maddesi, 7258 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 320 sayılı Millî Piyango Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 52 nci maddesi** kapsamında şekillenmektedir. TCK'nın 228 inci maddesi kumar oynanması için yer ve imkân sağlanmasını düzenlerken; 7258 sayılı Kanun kapsamında yetkisiz bahis ve şans oyunlarının oynatılması veya oynanmasına imkân sağlanmasının yanında, bu faaliyetlerle

bağlantılı **para nakline aracılık edilmesi** de yaptırıma bağlanmıştır. Benzer şekilde, izinsiz şans oyunları ve yurt dışından Türkiye'ye yönelik bu tür faaliyetler bakımından 320 sayılı KHK'da para nakline aracılık edilmesine ilişkin hükümler bulunmaktadır.

Bu nedenle kiralık hesapların önemi yalnızca yasa dışı faaliyetten kaynaklanan fonların kabul edilmesinden ibaret değildir; söz konusu hesaplar aynı zamanda yasa dışı bahis ve kumar faaliyetlerinin finansal altyapısının işletilmesinde kullanılabilir.

Yasa dışı bahis ve kumar sistemlerinde kullanıcıya görünen internet sitesi ile arka plandaki ödeme altyapısı çoğu zaman birbirinden ayrıştırılmaktadır. İncelenen yapılarda **tlcasino263.com → alfaodeme.com, lidyabet534.com → allpaypapara.com ve bahissenin501.com / pekinbet199.com → anindapay.com** şeklinde yönlendirmeler tespit edilmiştir. Bu yapı, farklı internet sitelerinin aynı veya bağlantılı ödeme altyapılarından yararlanmasına ve kullanıcı ile gerçek faydalanıcı arasına teknik ve finansal katmanlar eklenmesine imkân verebilmektedir.

Kiralık hesapların kullanımı da giderek daha **dağıtık ve dinamik** bir yapı göstermektedir. Çok sayıda hesap kısa sürelerle ve dönüşümlü biçimde kullanılabilir; riskli hâle gelen hesaplar devreden çıkarılarak yenileri sisteme dâhil edilebilmektedir. Fonlar doğrudan başka hesaplara, ödeme ve elektronik para kuruluşlarına, KVHS'lere veya diğer finansal kanallara yönlendirilebilmekte; böylece tek bir hesap veya merkez üzerinde yoğunlaşmadan ödeme altyapısının sürekliliği sağlanabilmektedir.

3) Dolandırıcılık

Kiralık hesaplar, dolandırıcılık faaliyetlerinde mağdurlardan elde edilen fonların **tahsil edilmesi, aktarılması ve suçun failleriyle doğrudan bağlantısının zayıflatılması** amacıyla yaygın biçimde kullanılabilir.

Mağdurdan doğrudan failin hesabına para gönderilmesi yerine, gerçek veya tüzel kişilere ait kiralık hesapların araya yerleştirilmesi suretiyle fonun kaynağından hızla uzaklaştırılması ve takibinin güçleştirilmesi amaçlanabilmektedir. Bu hesaplar kimi zaman yalnızca ilk tahsilat noktası olarak kullanılmakta, kimi zaman ise fonların farklı hesap ve finansal araçlar üzerinden hareket ettirilmesinde ara katman işlevi görmektedir.

Kiralık hesapların kullanımı; hesabın hangi amaçla temin edildiği, fonların kaynağı, hesap sahibinin bilgisi ve iradesi ile gerçekleştirilen işlemlerin niteliğine bağlı olarak farklı suç tipleriyle bağlantılı hâle gelebilmektedir. Bu nedenle Türk Ceza Kanunu bakımından yapılacak değerlendirmede, hesabın suçtan elde edilen gelirlerin aktarılması veya gizlenmesindeki rolü ile hesap sahibinin ya da hesabı fiilen kullanan kişilerin suç faaliyetindeki konumu birlikte dikkate alınmalıdır.

Dolandırıcılık suçu, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun **157 nci maddesinde**, nitelikli hâlleri ise **158 inci maddesinde** düzenlenmiştir.

Özellikle bilişim sistemleri ile banka veya kredi kurumlarının araç olarak kullanıldığı dolandırıcılık vakalarında, mağdurlardan elde edilen fonların kiralık hesaplara yönlendirilmesi ve sonrasında farklı hesaplara, ödeme ve elektronik para kuruluşlarına, kripto varlık hizmet sağlayıcılarına veya diğer finansal kanallara aktarılması yahut nakit olarak çekilmesi sıklıkla karşılaşılan yöntemler arasında yer alabilmektedir.

Dolandırıcılığın türüne göre kullanılan hesap ve finansal ürünler de değişmektedir. Özellikle sahte yatırım, yasa dışı forex veya benzeri dolandırıcılık modellerinde mağdura **şirket adına açılmış bir hesabın** bildirilmesi, ödemenin gerçek bir ticari veya yatırım faaliyeti kapsamında yapıldığı izlenimini güçlendirebilmektedir.

POS ve sanal POS sistemleri de bu yapılarda kötüye kullanılabilir.

Gerçek kişi tacirler veya şirketler adına temin edilen POS ve sanal POS sistemleri üzerinden gerçekte bir mal veya hizmet satışı bulunmadığı hâlde tahsilat yapılması, dolandırıcılık sonucu elde edilen kart bilgilerinin kullanılması veya mağdurların çeşitli yöntemlerle kartlı işlem gerçekleştirmeye yönlendirilmesi söz konusu olabilmektedir. Böylece işlem, finansal kayıtlarda görünürde olağan bir ticari tahsilat niteliği kazanabilmektedir.

Tahsil edilen fonlar çoğu zaman kiralık hesaplarda uzun süre tutulmaz. Başka hesaplara aktarılabilir, nakit olarak çekilebilir, kıymetli madene çevrilebilir veya kripto varlığa dönüştürülebilir.

Kiralık hesaplar, dolandırıcılık suçunda yalnızca fonların kabul edildiği bir araç değil, suçtan elde edilen gelirin izinin zayıflatıldığı ara bir katman olarak da kullanılabilir.

Birden fazla kiralık hesabın ardışık biçimde kullanılması, mağduru yaptığı ilk ödeme ile fonun nihai ulaştığı kişi arasına yeni katmanlar eklemekte; gerçek faydalanıcının ve fon akışının tespitini güçleştirebilmektedir.

Bu yönüyle kiralık hesapların kullanımı, somut olayın özelliklerine göre yalnızca dolandırıcılık suçu bakımından değil, **5237 sayılı Kanunun 282 nci maddesinde düzenlenen suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu** bakımından da değerlendirme konusu olabilmektedir. Suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin kaynağının gizlenmesi, bunlara meşru bir görünüm kazandırılması veya gerçek faydalanıcının tespitinin güçleştirilmesi amacıyla kiralık hesapların, üçüncü kişiler adına açılmış hesapların ya da paravan şirket hesaplarının kullanılması bu kapsamda önem taşımaktadır.

Kiralık hesap temini ve kullanımının belirli bir organizasyon içerisinde, süreklilik arz edecek biçimde ve birden fazla kişinin farklı roller üstlenmesi suretiyle gerçekleştirilmesi hâlinde ise somut olayın niteliğine göre **5237 sayılı Kanunun 220 nci maddesinde** düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve örgüt faaliyeti hükümleri de gündeme gelebilecektir.

Hesapların temin edilmesi, hesap sahiplerinin yönlendirilmesi, hesaplara teknik erişimin sağlanması ve fonların belirli hesaplar arasında sistematik biçimde aktarılması bu değerlendirme bakımından önem taşıyabilecek unsurlar arasındadır.

Ayrıca hesaplara bağlantılı banka veya kredi kartlarının, kart bilgilerinin ya da diğer ödeme araçlarının üçüncü kişiler tarafından kullanılması hâlinde, fiilin niteliğine göre **5237 sayılı Kanunun 245 inci maddesinde** düzenlenen banka veya kredi kartlarının kötüye kullanılması suçu da söz konusu olabilecektir.

4) Uyuşturucu Suçlarından Elde Edilen Gelirlerin Aktarılması

Uyuşturucu ticaretinde kiralık hesaplar, özellikle **satış bedellerinin doğrudan uyuşturucu satıcısının veya organizatörün hesabına gitmesini engellemek** amacıyla kullanılabilir. Alıcıya ödeme için üçüncü bir kişiye ait hesap bilgisinin (IBAN) verilmesi, satış bedelinin bu hesaba gönderilmesi ve fonun kısa süre içerisinde başka hesaplara aktarılması, nakit olarak çekilmesi veya farklı bir değere dönüştürülmesi suretiyle satıcı ile ödeme arasındaki doğrudan bağ zayıflatılabilir.

Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçu, **5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 188 inci maddesinde** düzenlenmiştir. Bu kapsamda uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin ruhsatsız veya ruhsata aykırı olarak imal edilmesi, ithal veya ihraç edilmesi ile ülke içinde satılması, satışa arz edilmesi, başkalarına verilmesi, sevk veya nakledilmesi, depolanması, satın alınması, kabul edilmesi veya bulundurulması yaptırıma bağlanmıştır. Kiralık hesapların bu suçlardan elde edilen gelirlerin tahsil edilmesi, aktarılması veya gerçek faydalanıcıyla bağlantısının zayıflatılması amacıyla kullanılması, suç gelirinin finansal hareketinin tespiti bakımından önem taşımaktadır.

Bu yapılarda hesapların temini çoğu zaman alt kademedeki kişiler, kuryeler, tanıdıklar veya ekonomik olarak kırılgan kişiler üzerinden gerçekleştirilebilmektedir. Aynı organizasyonun çok sayıda gerçek kişiye ait hesabı dönüşümlü biçimde kullanması, farklı satışlardan gelen bedellerin tek bir hesapta yoğunlaşmasını önlemekte ve hesapların kısa sürelerle kullanılmasına imkân vermektedir.

Uyuşturucu satışından elde edilen fonun hesapta bekletilmemesi özellikle önem taşımaktadır.

Hesaba gelen tutarlar başka kiralık hesaplara dağıtılabilir, farklı şehirlerdeki kişi veya hesaplara aktarılabilir, nakit olarak çekilebilir ya da kripto varlık ve kıymetli maden gibi başka değerlere dönüştürülebilir. Bu şekilde perakende satıştan elde edilen çok sayıdaki ödeme, daha üst seviyedeki organizasyon üyelerine ulaşmadan önce farklı finansal katmanlardan geçirilebilmektedir.

Bazı yapılarda satış bedellerinin birbirinden bağımsız çok sayıda hesapta toplanması ve daha sonra belirli aktarıcı veya toplayıcı hesaplarda birleştirilmesi de mümkündür. Böylece uyuşturucu satışının **saha/perakende aşaması ile gelirin toplandığı veya kontrol edildiği üst organizasyon seviyesi** arasında doğrudan finansal bağlantı kurulması güçleştirilebilmektedir.

Uyuşturucu ticaretinden elde edilen fonların kiralık hesaplar üzerinden farklı kişi ve finansal araçlara yönlendirilmesi, somut olayın özelliklerine göre **5237 sayılı Kanunun 282 nci maddesinde düzenlenen suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu** bakımından da ayrıca değerlendirme konusu olabilecektir.

Kiralık hesap sahibi ise yalnızca ödeme kabul eden pasif bir kişi olmayabilir. Üçüncü kişilerin talimatıyla hesaba gelen tutarları çekmesi, başka hesaplara göndermesi, belirli kişilere teslim etmesi veya kripto varlık ya da kıymetli madene dönüştürmesi de söz konusu olabilmektedir.

Bu yönüyle kiralık hesaplar, uyuşturucu gelirlerinin **tahsilat, ara transfer, dönüştürme ve sistemden çıkarılma** aşamalarının farklı noktalarında kullanılabilir.

5) Suçtan Elde Edilen Gelirin Aklanması

Kiralık hesaplar; yasa dışı bahis ve kumar, dolandırıcılık, uyuşturucu ticareti ve diğer suçlardan elde edilen gelirlerin **kaynağının gizlenmesi, farklı kişi ve hesaplar arasında dolaştırılması ve gerçek faydalanıcı ile fon arasındaki doğrudan bağın zayıflatılması** amacıyla kullanılabilir.

Bu yönüyle kiralık hesaplar, yalnızca suçtan elde edilen fonların kabul edildiği hesaplar değil; suç gelirinin finansal sistem içerisinde hareket ettirilmesine ve farklı finansal araçlar üzerinden yeniden yapılandırılmasına imkân sağlayan ara katmanlar hâline gelebilmektedir.

5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 282 nci maddesinde suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu düzenlenmiştir. Suçtan elde edilen malvarlığı değerlerinin yurt dışına çıkarılması veya bunların gayrimeşru kaynağının gizlenmesi ya da meşru bir yolla elde edildiği konusunda kanaat uyandırılması amacıyla çeşitli işlemlere tabi tutulması, somut olayın özelliklerine göre bu suç kapsamında değerlendirilebilmektedir.

Kiralık hesapların aklama bakımından önemi de esas olarak burada ortaya çıkmaktadır.

Suçtan elde edilen değer doğrudan fail veya organizatör hesabında tutulması yerine gerçek veya tüzel kişilere ait kiralık hesaplardan geçirilmesi, fonun suçla bağlantısının görünürlüğünü azaltabilmektedir. Bu hesaplardan ödeme ve elektronik para kuruluşlarına, kripto varlık hizmet sağlayıcılarına, şirket hesaplarına, yetkili müesseselere, kıymetli maden sektörüne veya diğer finansal kanallara yapılan aktarımlar, suçtan elde edilen değer ile nihai faydalanıcı arasına yeni katmanlar ekleyebilmektedir.

Kiralık hesapların en önemli işlevlerinden biri, suç gelirinin izini tek bir hesap veya kişi üzerinde yoğunlaştırmamaktır.

Bu amaçla fonlar çok sayıda hesaba bölünebilir, farklı kişiler veya şirketler üzerinden yeniden birleştirilebilir ve hesaplar kısa sürelerle kullanılabilir. Riskli hâle gelen hesapların yerine yeni hesapların devreye alınması da aynı yapının sürekliliğini sağlayabilmektedir.

Gerçek kişi hesapları ile tüzel kişi hesaplarının aynı yapı içerisinde birlikte kullanılması ise fon hareketine daha parçalı ve görünürde bağımsız bir nitelik kazandırabilir.

Paravan şirketler ve ticari hesaplar, suç gelirlerine **meşru ekonomik faaliyet görünümü kazandırılması** bakımından ayrıca önem taşımaktadır. Gerçekte mal veya hizmet satışına dayanmayan fon hareketleri; şirket hesapları, POS veya sanal POS işlemleri, ticari işlem açıklamaları ya da görünürde olağan işletme faaliyetleri üzerinden gerçekleştirilebilmektedir. Böylece suçtan elde edilen değer, finansal kayıtlarda ticari tahsilat veya işletme geliri görünümüne büründürülebilir.

Bu tür işlemler, TCK'nın 282 nci maddesi bakımından değerlendirilirken yalnızca fonun bir hesaptan diğerine aktarılması değil, işlemlerin **suç gelirinin kaynağını gizleme, izini zayıflatma veya meşru bir görünüm kazandırma amacı taşıyıp taşımadığı** da önem taşımaktadır.

Fonun niteliğinin değiştirilmesi de bu sürecin bir başka boyutudur.

Kiralık hesaplarda toplanan gelirlerin nakit olarak çekilmesi, döviz veya kıymetli madene dönüştürülmesi, kripto varlık satın alınması ya da farklı cüzdan ve finansal kanallara aktarılması, suçtan elde edilen değer ilk elde edildiği biçimden uzaklaştırılmasına hizmet edebilmektedir. Birden fazla finansal aracın ardışık biçimde kullanılması, kaynak ile nihai kullanım noktası arasındaki bağlantıyı daha da zayıflatabilmektedir.

Aklama süreci her zaman doğrusal bir yapı göstermeyebilir. Aynı kiralık hesap ağı birden fazla öncül suçtan elde edilen fonları kabul edebilir; farklı suçlardan kaynaklanan gelirler aynı finansal altyapı içerisinde birleştirilebilir veya birbirinden bağımsız görünen hesaplar üzerinden hareket ettirilebilir.

Bu nedenle yalnızca tek bir işlem veya tek bir hesap üzerinden yapılacak değerlendirme, fon hareketinin bütününe ortaya koymakta yetersiz kalabilir.

Kiralık hesapların aklama sürecindeki rolü, yalnızca fonun “giriş noktası” olmasıyla sınırlı değildir. Hesabın **fonu kabul etmesi, başka hesaplara aktarması, parçalanmasına veya birleştirilmesine aracılık etmesi, farklı bir varlık türüne dönüştürülmesini sağlaması ve nihai faydalancının görünürlüğünü azaltması**, aynı aklama zincirinin farklı aşamalarını oluşturabilmektedir.

6) Terörizmin Finansmanı

Kiralık hesaplar, terörizmin finansmanında fonların **toplanması, aktarılması, parçalanması ve nihai faydalancıya ulaştırılması** amacıyla kullanılabilir.

6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun, terörizmin finansmanı suçunun önlenmesine ve bu kapsamda malvarlığının dondurulmasına ilişkin temel hukuki çerçeveyi düzenlemektedir. Kanun kapsamında, teröristlere, terör örgütlerine veya terör eylemlerinin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere fon sağlanması veya toplanması yaptırıma bağlanmıştır.

Terörizmin finansmanını diğer birçok mali suçtan ayıran önemli hususlardan biri, **kullanılan fonun mutlaka suçtan elde edilmiş olmasının gerekmemesidir**. Meşru bir ticari faaliyetten, ücret gelirinden, bağıştan veya başka yasal kaynaklardan elde edilen fonların terörist kişi, örgüt veya faaliyetlere yönlendirilmesi de terörizmin finansmanı kapsamında değerlendirilebilir.

Bu nedenle kiralık hesapların terörizmin finansmanındaki rolü yalnızca suç gelirlerinin gizlenmesiyle sınırlı değildir.

Üçüncü kişilere ait hesaplar, fonu sağlayan kişi ile nihai faydalanıcı arasındaki doğrudan bağlantının zayıflatılmasında kullanılabilir. Çok sayıda kişiden düşük veya orta tutarlı transferlerin farklı hesaplarda toplanması, fonların ara hesaplar üzerinden yeniden yönlendirilmesi ve hesapların kısa sürelerle kullanılması, finansal hareketlere parçalı ve görünürde bağımsız bir nitelik kazandırabilmektedir.

Kiralık hesaplar, fon toplama ile fonun nihai kullanım noktası arasına ilave katmanlar yerleştirilmesinde kullanılabilir.

Fonlar banka hesaplarından ödeme ve elektronik para kuruluşlarına, kripto varlık hizmet sağlayıcılarına veya diğer finansal kanallara aktarılabilir; farklı gerçek ve tüzel kişiler üzerinden geçirilerek yurt içindeki veya sınır ötesindeki kişi ve yapılaraya yönlendirilebilir. Aynı fon akışında birden fazla aracı hesabın, farklı finansal kuruluşların ve farklı transfer yöntemlerinin birlikte kullanılması, gerçek gönderici ile nihai alıcının tespitini güçleştirebilmektedir.

Kişiden kişiye (P2P) transfer mekanizmaları da kiralık hesapların terörizmin finansmanında kullanılabileceği önemli kanallardan biridir. Bu tür transferlerin hızlı ve doğrudan fon hareketine imkân vermesi, özellikle kiralık hesapların çok sayıda farklı kişiden fon kabul etmesi, bu fonların kısa süre içinde başka hesaplara yönlendirilmesi veya yurt dışındaki kişi ve hesaplarla bağlantılı işlemlerde kullanılması hâlinde fonun kaynağının, hedefinin ve gerçek faydalanıcısının tespitini güçleştirebilmektedir. Bu nedenle kiralık hesap kullanımı ile P2P işlem örüntülerinin birlikte değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

6415 sayılı Kanun bakımından değerlendirmede yalnızca fonun doğrudan terörist kişi veya örgüte gönderilip gönderilmediğine değil, **fonun hangi amaçla sağlandığı veya toplandığına, işlemin gerçek faydalanıcısına ve üçüncü kişiler üzerinden dolaylı biçimde yönlendirilip yönlendirilmediğine** de odaklanılması önem taşımaktadır.

Bazı durumlarda hesap sahibi fonların gerçek kullanım amacından haberdar olmayabilir. Bazı durumlarda ise hesabını belirli bir kişi veya yapının talimatı doğrultusunda bilinçli şekilde kullandırabilir.

Hesap sahibinin üçüncü kişilerin talimatıyla para kabul etmesi, fonları belirli hesaplara göndermesi, nakit olarak çekmesi veya farklı bir varlık türüne dönüştürmesi; hesabın yalnızca pasif bir tahsilat noktası olmadığını, fon hareketinin farklı aşamalarında aktif biçimde kullanılabildiğini gösterebilir.

Terörizmin finansmanı bakımından özellikle **çok sayıda bağımsız görünümlü kişinin aynı hesaplara fon göndermesi, fonların kısa süre içerisinde ortak karşı taraflarda birleşmesi, görünür bağlantısı bulunmayan hesapların aynı finansal veya teknik altyapı üzerinden yönetilmesi ve fonların sınır ötesine veya kripto varlık ekosistemine yönlendirilmesi** önem taşıyan göstergeler arasında yer alabilmektedir.

7) Malvarlığının Dondurulması Tedbirleri ve Hedeflenen Finansal Yaptırımların Aşılması

Kiralık hesaplar, malvarlığının dondurulması tedbirleri veya hedeflenen finansal yaptırımlar kapsamında bulunan kişi ve yapıların finansal sisteme doğrudan erişimini gizlemek ya da uygulanan sınırlamaların etkisini azaltmak amacıyla kullanılabilir. Bu durumda işlem, hakkında dondurma veya yaptırım kararı bulunan kişi adına değil; görünürde bağlantısız bir gerçek veya tüzel kişi üzerinden gerçekleştirilebilmektedir.

6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun, terörizmin finansmanının önlenmesi yanında, bu kapsamda malvarlığının dondurulmasına ilişkin temel mekanizmaları da düzenlemektedir. Kanun çerçevesinde terörizmin finansmanı ile bağlantılı kişi, kuruluş ve yapıların

malvarlıklarının dondurulmasına yönelik kararlar alınabilmekte ve bu kararların uygulanması suretiyle ilgili kişilerin fon ve diğer malvarlığı değerleri üzerindeki tasarruf imkânları sınırlandırılmaktadır.

Kiralık hesaplar bu tedbirlerin dolaylı yollarla aşılmasında kullanılabilecek araçlardan biridir.

Aile üyeleri, çalışanlar, yakın çevredeki kişiler, aracılar veya paravan şirketler adına açılmış hesaplar üzerinden fonların toplanması, aktarılması veya hakkında dondurma kararı bulunan kişinin ihtiyaçları doğrultusunda kullanılması, gerçek faydalanıcının finansal kayıtlarda doğrudan görünmemesine imkân verebilmektedir.

Hesabın hukuken üçüncü bir kişi adına kayıtlı olması, fonun veya işlemin ekonomik olarak yaptırım ya da dondurma kararı kapsamındaki kişiyle bağlantısının bulunmadığı anlamına gelmemektedir.

Bu nedenle yalnızca hesap sahibinin kimliği değil, hesabın **kimin adına veya hesabına kullanıldığı, kim tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol edildiği ve fonlardan gerçekte kimin yararlandığı** da değerlendirilmelidir.

Kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı bakımından ise temel hukuki çerçeve **7262 sayılı Kitle İmha Silahlarının Yayılmasının Finansmanının Önlenmesine İlişkin Kanun** ile oluşturulmuştur. Kanun, ilgili Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları kapsamında belirlenen kişi ve kuruluşlara veya bunlar tarafından doğrudan ya da dolaylı şekilde kontrol edilen kişi ve kuruluşlara, bunların adına veya hesabına hareket edenlere ya da bunların yararına fon sağlanması veya toplanmasına ilişkin yasaklamalar içermektedir.

7262 sayılı Kanun bakımından **“adına veya hesabına hareket etme” ve “doğrudan veya dolaylı kontrol”** kavramları kiralık hesap yapıları açısından özel önem taşımaktadır. Görünürde bağlantısız bir kişi veya şirket adına açılmış hesabın, gerçekte yaptırım kapsamındaki kişi veya kuruluşun talimatı, kontrolü ya da yararı doğrultusunda kullanılması, hesabın üçüncü kişi adına kayıtlı olması nedeniyle yaptırım değerlendirmesinin dışında kalmaz.

Yaptırımların aşılmasına yönelik yapılarda doğrudan transferler yerine birden fazla gerçek veya tüzel kişinin kullandığı katmanlı işlem zincirleri oluşturulabilmektedir. Fonlar şirket hesapları, ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlık hizmet sağlayıcıları, yetkili müesseseler veya kıymetli maden kanalları üzerinden geçirilerek kaynak ile nihai faydalanıcı arasındaki bağlantı zayıflatılabilir.

Özellikle **dondurma veya yaptırım kararından sonra yeni hesapların ya da şirketlerin devreye alınması, işlemlerin aile üyeleri veya bağlantılı kişiler üzerinden sürdürülmesi, aynı kişi veya kuruluşla ilişkili çok sayıda üçüncü kişi hesabının kullanılması ve fonların farklı varlık türlerine dönüştürülmesi** dikkatle değerlendirilmelidir.

7262 sayılı Kanunun uygulama düzenlemelerinde de malvarlığı kavramı yalnızca doğrudan sahip olunan değerlerle sınırlı tutulmamış; kişinin doğrudan veya dolaylı kontrolünde bulunan fonlar ile adına veya hesabına hareket eden kişilerin mülkiyetinde veya zilyetliğinde bulunan değerler de kapsam içine alınmıştır. Malvarlığının dondurulması ise bu değerlerin dönüştürülmesi, transferi, devri ve benzeri tasarrufların önlenmesini amaçlamaktadır.

Kripto varlıklar ve sınır ötesi değer transfer yöntemleri de bu yapılarda kullanılabilecek kanallar arasındadır. Kiralık hesaplardan KVHS'lere aktarılan fonların farklı cüzdanlara yönlendirilmesi veya üçüncü kişiler aracılığıyla başka ülkelerdeki kişi ve yapılara ulaştırılması, işlemin gerçek mahiyetinin ve nihai faydalanıcının tespitini güçleştirebilmektedir.

8) Hawala

Kiralık hesaplar, **hawala ve benzeri alternatif değer transfer sistemlerinde** fonların kabul edilmesi, aktarılması ve farklı kişi veya yapılar arasında dengelenmesi amacıyla kullanılabilir. Bu yapılarda para hareketi ile gerçek değer transferi her zaman aynı güzergâhı izlemeyebilir; farklı hesaplar, nakit, kripto varlıklar veya diğer değer transfer araçları birlikte kullanılabilir.

Türkiye bakımından bu yapıların hukuki değerlendirilmesinde **6493 sayılı Ödeme ve Menkul Kıymet Mutabakat Sistemleri, Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para Kuruluşları Hakkında Kanun** önem taşımaktadır. Gerekli izinler olmaksızın üçüncü kişiler adına sistematik biçimde fon kabul edilmesi ve ödeme veya değer transferinin organize edilmesi, somut olayın özelliklerine göre **izinsiz ödeme hizmeti faaliyeti** kapsamında değerlendirilebilir.

Hawala işlemlerinde fon ile değer transferi her zaman aynı güzergâhı izlemek zorunda değildir.

Kiralık hesapların bu yapılarda kullanılması; suç gelirlerinin aklanması, terörizmin finansmanı, hedeflenen finansal yaptırımların aşılması, yasa dışı bahis ve kumar gelirlerinin aktarılması ve kayıt dışı ekonomik faaliyetler bakımından ayrıca risk doğurmaktadır.

Bu alandaki değerlendirmelerde, **Başkanlık tarafından yayımlanan “Hawala ve Benzeri Alternatif Değer Transfer Sistemleri Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi”**nde yer alan tipoloji ve risk göstergelerinin de dikkate alınması gerekmektedir.

9) Kayıt Dışı ve Diğer Yasa Dışı Faaliyetler

Kiralık hesaplar, yalnızca belirli suç gelirlerinin aktarılmasında değil, **kayıt dışı ekonomik faaliyetlerden elde edilen fonların tahsil edilmesi, gizlenmesi ve finansal sistem içerisinde hareket ettirilmesi** amacıyla da kullanılabilir.

Bu yapılarda gerçek faaliyeti yürüten kişi ile tahsilatın yapıldığı hesap sahibi birbirinden farklı olabilir. Üçüncü kişilere ait banka veya ödeme hesaplarının kullanılması, işlem hacminin gerçek kişi veya işletme üzerinde görünmesini engelleyebilir ve ekonomik faaliyetin gerçek taraflarının tespitini güçleştirebilir.

Özellikle kayıt dışı ticaret, izinsiz hizmet sunumu, kaçakçılık ve yasa dışı mal veya hizmet ticaretinde çok sayıda gerçek veya tüzel kişiye ait hesabın dönüşümlü biçimde kullanılması; paravan şirketler, POS ve sanal POS sistemleri veya farklı ödeme kanalları üzerinden tahsilat yapılması söz konusu olabilmektedir.

Kiralık hesaplar, gerçekte bir başkasına ait ekonomik faaliyetin gelirlerinin görünürde farklı kişiler adına tahsil edilmesine imkân verebilmektedir.

Kaçakçılık fiilleri bakımından **5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu**, eşyanın gümrük işlemlerine tabi tutulmaksızın ülkeye sokulması, gümrük vergilerinin kısmen veya tamamen ödenmemesi ya da gerçeğe aykırı işlem ve belgeler kullanılması gibi fiiller yönünden temel cezaî çerçeveyi oluşturmaktadır. Bu tür faaliyetlerden elde edilen gelirlerin üçüncü kişilere ait kiralık hesaplarda toplanması veya farklı hesap ve finansal araçlara aktarılması, suç gelirinin hareketinin tespiti bakımından ayrıca önem taşımaktadır.

Vergisel boyutta ise **213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesinde** kaçakçılık suçları düzenlenmiştir. Sahte veya yanıltıcı belge kullanımı, gerçek işlem ve faaliyetin kayıt dışında bırakılması ya da ticari faaliyetin farklı kişi ve şirketler üzerinden yürütülmesiyle birlikte üçüncü kişilere ait hesapların tahsilat amacıyla kullanılması, somut olayın özelliklerine göre vergi kaçakçılığı riski bakımından da değerlendirilmelidir.

Kayıt dışı yapılarda şirket hesapları ve paravan tüzel kişiler ayrıca önem taşır. Gerçekte başka kişiler adına yürütülen ticari faaliyetlerin bu şirketler üzerinden tahsil edilmesi, hesaplara gelen fonların farklı kişi ve şirketlere dağıtılması veya ticari işlem açıklamalarıyla finansal hareketlere olağan bir görünüm kazandırılması mümkündür.

Aynı kiralık hesap ağı **izinsiz ödeme faaliyeti, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı, kayıt dışı ticaret veya diğer yasa dışı faaliyetler** için ortak finansal altyapı olarak da kullanılabilir. Bu nedenle değerlendirmede yalnızca fonun geldiği hesap değil, işlemin gerçek ekonomik faaliyeti, ticari tarafları ve nihai faydalancısı birlikte ele alınmalıdır.

F) KİRALIK HESAPLARIN TESPİTİ

Kiralık hesapların tespitinde yalnızca tek bir müşteri veya tek bir işlemin incelenmesine dayanan kontroller yeterli değildir. Bu hesaplar çoğu durumda münferit olarak değil; aynı organizasyon tarafından kullanılan çok sayıda gerçek veya tüzel kişi, hesap, finansal ürün ve kanalın oluşturduğu **kümeler** içerisinde faaliyet göstermektedir. Bir hesap tahsilat, bir diğeri dağıtım, başka bir hesap ise nakit çekim, kripto varlığa dönüşüm veya başka finansal kuruluşlara aktarım amacıyla kullanılabilir.

Bu nedenle temel analiz birimi yalnızca hesap veya müşteri değil, hesabın içerisinde bulunduğu ağ olmalıdır.

Yükümlülerin tekil işlem senaryolarının yanında **ağ analitiği ve ilişkisel analiz yöntemlerini** kullanması önem taşımaktadır. Amaç yalnızca şüpheli hesabı tespit etmek değil; bağlantılı müşterileri, şirketleri, hesapları, karşı tarafları, finansal kuruluşları, cihazları ve diğer teknik unsurları ortaya çıkararak muhtemel kiralık hesap kümesini belirlemektir.

Ağ analizi yalnızca doğrudan para transferleriyle sınırlandırılmamalıdır. Birbirleriyle işlem yapmayan hesaplar dahi aynı alıcı veya göndericilerde, aynı finansal kuruluşlarda, ortak cihaz veya IP adreslerinde, şirket ilişkilerinde, POS/sanal POS bağlantılarında, cüzdanlarda, kredi kartlarında veya benzer işlem zamanlarında birleşebilir. **Müşteri, işlem, karşı taraf, ürün, kanal ve teknik erişim verilerinin birlikte değerlendirilmesi**, görünmeyen ilişkilerin ortaya çıkarılmasını sağlar.

Bu ilişkiler belirli hesaplar çevresinde yoğunlaştığında, görünürde bağımsız müşteriler zaman içerisinde yoğun biçimde kümelenen ve bir ağ yumağı görünümü oluşturan yapılar hâline gelebilir. Ağ içerisinde bazı hesaplar tahsilat merkezi, bazıları dağıtım noktası, bazıları ise farklı kümeleri birbirine bağlayan geçiş hesabı olarak öne çıkabilir. Bu nedenle yalnızca bağlantının varlığı değil, **hesabın ağ içerisindeki rolü** de analiz edilmelidir.

Örneğin bankalarda yalnızca banka içi havalelerin değil, EFT ve FAST işlemlerinde **aynı karşı finansal kuruluşlarda yoğunlaşmanın** da izlenmesi önemlidir. Görünürde ilişkisiz çok sayıda müşterinin aynı ödeme kuruluşuna, KVHS'ye veya belirli hesap gruplarına yönelmesi, doğrudan aralarında transfer bulunmasa dahi ortak bir organizasyona işaret edebilir. Ödeme ve elektronik para kuruluşlarında kurum içi transferler, FAST, POS/sanal POS ve teknik erişim verileri; KVHS'lerde ise banka ve ödeme hesapları, müşteri hesapları ve haricî cüzdan bağlantıları birlikte değerlendirilmelidir.

Tek bir ortak özellik her zaman anlamlı olmayabilir. Buna karşılık müşteri profiliyle uyumsuz işlem hacmi, ortak karşı taraf, aynı finansal kuruluşta yoğunlaşma, ortak teknik unsur ve hızlı fon çıkışı gibi göstergelerin aynı hesap grubunda birleşmesi, ortak kontrol ihtimalini önemli ölçüde güçlendirebilir.

Ağın zaman içindeki değişimi de izlenmelidir. Kiralık hesap organizasyonları tespit edilen veya kullanılamaz hâle gelen hesapların yerine yeni kişiler, şirketler, cihazlar veya cüzdanlar kullanabilir. Bu

nedenle sabit hesap listelerinden çok, **davranış, bağlantı ve kümelenme örüntülerinin** takip edilmesi gerekir.

Kiralık hesap organizasyonlarını yöneten kişilerin finansal kuruluşların kontrol yöntemlerini ve analiz periyotlarını zamanla öğrenebileceği de dikkate alınmalıdır. Düzenli ve öngörülebilir zamanlarda çalışan kontrollerden kaçınmaya yönelik işlem davranışları geliştirilebilir. Bu nedenle ağ analitiği ve tespit senaryoları **sık, değişken ve mümkün olduğunca öngörülemez zamanlarda** çalıştırılmalı; teknik imkânların elverdiği durumlarda sürekli veya gerçek zamana yakın izleme tercih edilmelidir.

Yeni bir kiralık hesabın tespit edilmesi de yalnızca o hesap bakımından alarm üretmemelidir. İlgili hesabın geçmiş ve mevcut bağlantıları üzerinden ağ yeniden değerlendirilmeli ve daha önce düşük riskli görünen bağlantılı hesaplar tekrar incelemeye alınmalıdır.

Organizatörler işlem tutarlarını değiştirebilir, zincirleri uzatabilir veya farklı finansal kuruluşlara geçebilir. Ancak çok sayıda hesabın aynı amaç doğrultusunda birlikte kullanılmasının doğası gereği **ağ analizinden bütünüyle kaçınmak pratikte mümkün değildir.** Faaliyetin sürdürülmesi; fon toplama, dağıtma, dönüştürme ve belirli çıkış noktalarına yönelme ihtiyacını ortadan kaldırmaz. Bu süreçler kaçınılmaz olarak finansal, zamansal, teknik ve ilişkisel izler üretir.

Tekil göstergeler değişebilir; ancak ağın bıraktığı kümelenme izi tamamen ortadan kaldırılamaz.

Günümüzde bu ölçekteki analizin yalnızca insan gücüyle yürütülmesi de gerçekçi değildir. Kiralık hesap organizasyonlarının ve yasa dışı ödeme altyapılarının kullandığı teknolojik kapasite ile finansal kuruluşların işlediği veri hacmi birlikte değerlendirildiğinde, uyum birimlerinin **ağ analitiği**

yazılımları, gelişmiş veri analizi, anomali tespiti ve yapay zekâ destekli araçlarla desteklenmesi fiili bir zorunluluk hâline gelmiştir.

Yapay zekâ çözümleri; hesap kümelerinin ortaya çıkarılması, zayıf bağlantıların tespiti, benzer davranışların gruplanması ve uzman incelemesinin önceliklendirilmesinde kullanılabilir. Hassas müşteri ve işlem verilerinin korunması gereken durumlarda, kuruluşun kendi altyapısı içerisinde çalışan **yerel ve kapalı yapay zekâ modellerinden, yerel büyük dil modellerinden (LLM)** ve benzeri araçlardan yararlanılması değerlendirilebilir. Bu sistemler nihai karar mercii değil, uzmanların analiz kapasitesini artıran destek araçları olmalıdır.

Yeterli yazılım ve analitik kapasiteyle desteklenmeyen uyum birimlerinin, mevcut veri büyüklüğü ve suç organizasyonlarının teknolojik yetkinliği karşısında kiralık hesap ağlarını zamanında ve bütüncül biçimde tespit etme ihtimali oldukça düşüktür.

Bu nedenle etkili bir tespit sistemi, yalnızca bugün bilinen senaryoları değil; yöntemler değişse dahi organizasyonun bıraktığı **bağlantı, davranış ve kümelenme izlerini** sürekli olarak ortaya çıkarabilecek şekilde yapılandırılmalıdır.

G) ŞÜPHELİ İŞLEM BİLDİRİMİNDEN ÖNCE YAPILMASI GEREKENLER

Şüpheli işlem bildirimi, kiralık hesap kullanımının tespit edilmesinden sonra yükümlü tarafından yerine getirilecek tek tedbir olarak değerlendirilmemelidir. **Asıl amaç, şüpheli hesabı yalnızca tespit ederek Başkanlığa bildirmek değil; öncelikle söz konusu hesabın yasa dışı faaliyetlerde kullanılmaya devam etmesini önlemektir.**

Bu yaklaşım, 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun ve ilgili ikincil mevzuatta yer alan yükümlülüklerin bütününden kaynaklanmaktadır. Yükümlüler yalnızca şüpheli işlem bildiriminde bulunmakla değil; müşterinin tanınması, risk yönetimi, izleme ve kontrol, teknolojik risklere karşı tedbir alınması, gerektiğinde sıkılaştırılmış tedbir uygulanması, işlemin gerçekleştirilmemesi ve iş ilişkisinin sona erdirilmesi gibi çok sayıda önleyici yükümlülükle de sorumludur.

Özellikle Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmeliğin 5 ila 26/A maddelerinde müşterinin tanınmasına ilişkin usul ve esaslar ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. Kiralık hesap kullanımı bakımından ise; 18 inci maddede özel dikkat gerektiren işlemler, 19 uncu maddede müşterinin durumunun ve işlemlerinin izlenmesi, 20 nci maddede teknolojik risklere karşı tedbir alınması, 22 nci maddede işlemin reddi ve iş ilişkisinin sona erdirilmesi, 25 inci maddede riskli ülkelerle ilişkiler ve 26/A maddesinde sıkılaştırılmış tedbirler özel önem taşımaktadır.

Bu düzenlemeler, kiralık hesap kullanımına ilişkin şüphenin ortaya çıktığı andan itibaren yükümlünün pasif kalmamasını; müşterinin işlemlerini, kullanılan ürünleri ve erişim kanallarını daha yakından izlemesini ve riski azaltmaya yönelik tedbirleri devreye almasını gerektirmektedir.

Bunun yanında, **5549 sayılı Kanunun 5 inci maddesi** ve bu maddeye dayanılarak çıkarılan **Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine İlişkin Yükümlülüklerle Uyum Programı Hakkında Yönetmelik**, yükümlü kuruluşların aklama ve terörizmin finansmanıya mücadelede sistem yaklaşımı benimsemesini öngörmektedir. Uyum Yönetmeliğinin **11 ila 13 üncü maddeleri risk yönetimine, 14 ve 15 inci maddeleri ise izleme ve kontrol faaliyetlerine** ilişkin temel çerçeveyi oluşturmaktadır.

Söz konusu mevzuat hükümleri yükümlülere; *işlemin amacı hakkında yeterli bilgi edinme, müşteri faaliyetlerini devamlı olarak izleme, müşteriyle irtibat kurma, uygun tedbirleri alma, işlemleri yakından izleme, işlem tutarı ve sayısına limit koyma, iş ilişkisi tesis etmeme, işlemi gerçekleştirilmeme, iş ilişkisini sona erdirmeye, iş ilişkisinin mahiyeti ve amacı ile müşteri varlık ve fonları hakkında ilave bilgi edinme ve kontrollerin sayı ve sıklığını artırma* gibi çok sayıda yükümlülük getirmektedir.

HEDEF: ÖNLEMEK

ŞİB, inceleme ve önleyici tedbirlerin yerine geçen bir mekanizma değildir.

İNCELE

- Müşteri Profili
- Fon Kaynağı
- İşlem Amacı
- Ağ Analizi

TEMAS KUR

- Bilgi ve Belge Al
- Açıklamayı Doğrula

RİSKİ SINIRLA

- Kanal/Ürün Kısıtla
- Limit Düşür
- Ek Doğrulama

Değerlendir

**İŞLEMLERİ
ERTELE**

**ŞİB
GÖNDER**

**İŞ İLİŞKİSİNİ
SONLANDIR**

Bu nedenle bir hesabın kiralık hesap niteliği taşıdığına ilişkin emarelerin ortaya çıkması hâlinde yükümlünün öncelikle şüphenin mahiyetini anlamaya yönelik inceleme yapması gerekir. Müşterinin mesleği, gelir düzeyi, ekonomik veya ticari faaliyeti ile işlem hacmi karşılaştırılmalı; fonların kaynağı, işlemlerin amacı, yoğun şekilde işlem yapılan karşı taraflar ve müşterinin bu kişilerle ilişkisi araştırılmalıdır. Gerekğinde müşteriyle doğrudan irtibat kurularak işlemler hakkında bilgisi olup olmadığı ve hesabı fiilen kimin kullandığı anlaşılmaya çalışılmalıdır.

Şüpheli işlem bildiriminin hazırlanması sırasında, müşteriyle kurulan irtibat kapsamında temin edilen bilgi ve belgelerin de bildirim içeriğine yansıtılması önem taşımaktadır. **İşlemin amacı, fonların kaynağı, müşterinin karşı taraflarla ilişkisi, hesabın kullanım biçimi ve müşteri tarafından yapılan açıklamalara ilişkin bilgi ve belgelerin temin edilmesi halihazırda müşterinin tanınması, risk yönetimi, izleme ve kontrol yükümlülüklerinin bir parçasıdır.** Mevzuat; yükümlülere iş ilişkisinin mahiyeti ve amacı ile müşteri varlık ve fonları hakkında ilave bilgi edinme, müşteriyle irtibat kurma ve işlemleri yakından izleme yükümlülüğü getirmektedir. Bu nedenle ŞİB'in (Şüpheli İşlem Bildirimi) yalnızca işlem hareketlerinin teknik bir özeti şeklinde hazırlanması yerine, müşteriden alınan açıklamalar ile bunları destekleyen veya çürüten belgelerin, yapılan incelemelerin ve varsa açıklamalar arasındaki tutarsızlıkların da bildirimde açık biçimde belirtilmesi gerekmektedir. Nitekim müşterinin işlemlerinin mahiyetini anlamaya, fon kaynağını araştırmaya ve müşteriyle irtibat kurmaya yönelik temel gözetim faaliyetlerinin yerine getirilmemesi, daha önce tespit edilen önemli eksiklikler arasında yer almaktadır.

Şüpheli işlem bildirimi, bu inceleme ve önleyici tedbirlerin yerine geçen bir mekanizma değildir.

Kiralık hesap kullanımının tespit edilmesi veya kuvvetli emarelerle ortaya konulması hâlinde, özellikle hesabın üçüncü kişilerce uzaktan kullanılmasını sağlayan **mobil ve internet bankacılığı kanallarının kapatılması veya sınırlandırılması** öncelikli tedbirler arasında değerlendirilmelidir. Somut olayın niteliğine göre banka kartı, POS ve sanal POS hizmetlerinin durdurulması, işlem limitlerinin düşürülmesi, yeni finansal ürün tahsis edilmemesi ve müşteri ile bağlantılı hesapların daha sık izlenmesi de gündeme gelebilir.

Mobil ve internet kanallarının kapatılması veya sınırlandırılması değerlendirilirken, finansal kuruluşun hizmet modeli de dikkate alınmalıdır. Şubeli bankalarda müşterinin uzaktan erişim kanallarının kapatılması hâlinde temel bankacılık hizmetlerine şube üzerinden kontrollü erişim imkânı devam edebilirken, **şubesi bulunmayan bankalar, kripto varlık hizmet sağlayıcıları, ödeme ve elektronik para kuruluşları ile yalnızca dijital kanallar üzerinden hizmet sunan diğer finansal kuruluşlarda uzaktan erişimin tamamen kapatılması fiilen iş ilişkisinin durmasına yol açabilir.**

Bu nedenle dijital ağırlıklı kuruluşlarda uygulanacak tedbirler, riskin seviyesi ve müşterinin kullanım biçimi dikkate alınarak kademeli şekilde belirlenmelidir. Hesaptan para çıkışının sınırlandırılması, yeni alıcı tanımlanmasının engellenmesi, transfer limitlerinin düşürülmesi, haricî cüzdan transferlerinin veya belirli ürün ve hizmetlerin durdurulması, ek kimlik doğrulama uygulanması, işlemlerin manuel kontrole alınması ya da yalnızca müşteri varlıklarının iadesine imkân veren sınırlı bir erişim modeli oluşturulması bu kapsamda değerlendirilebilir.

Amaç, müşterinin uzaktan erişimini koşulsuz biçimde sürdürmek değil; kiralık hesap kullanımını mümkün kılan işlevleri etkisiz hâle getirecek ölçüde riski sınırlandırmaktır. Riskin bu tedbirlerle yönetilememesi veya hesabın fiilen üçüncü kişiler tarafından kullanıldığının anlaşılması hâlinde ise iş ilişkisinin sona erdirilmesi gündeme gelmelidir.

Riskin devam etmesi, müşterinin açıklamalarının yetersiz kalması veya hesabın fiilen üçüncü kişiler tarafından yönetildiğinin anlaşılması hâlinde **işlemin gerçekleştirilmemesi ve gerektiğinde iş ilişkisinin sona erdirilmesi** değerlendirilmelidir. Ayrıca işleme konu malvarlığının aklama veya terörizmin finansmanı ile ilişkili olduğuna dair şüphe bulunması ve gerekli şartların oluşması hâlinde, 5549 sayılı Kanunun 19/A maddesi kapsamındaki işlemlerin ertelenmesi mekanizmasının uygulanması da gündeme gelmelidir.

Benzer vakalarda, yükümlüler tarafından ŞİB gönderilmiş olmasına rağmen müşterinin işlemlerinin mahiyetini anlamaya, müşteriye daha yakından tanımaya, fon kaynağını araştırmaya veya müşteriyle irtibat kurmaya yönelik temel gözetim faaliyetlerinin yerine getirilmediği tespit edilmiştir.

Bu nedenle kiralık hesap olduğu anlaşılan bir hesabın açık tutulması ve aynı işlem düzeninin devam etmesine izin verilmesi, yalnızca ŞİB gönderilmiş olmasıyla açıklanamaz hâle gelebilir. Özellikle riskin açıkça ortaya çıktığı durumlarda hiçbir sınırlayıcı tedbir uygulanmaksızın işlemlerin sürdürülmesi, yükümlünün risk yönetimi, izleme ve kontrol yükümlülükleri bakımından ayrıca değerlendirmeye konu olabilir.

Yükümlülükler uyumdaki başarısızlıklar, yalnızca idari yaptırım riski doğurmayabilir; somut olayın niteliğine göre adli süreçlere de yol açabilir.

Bunun da ötesinde, fiilin nihai hukuki nitelendirmesi münhasıran adli mercilere ait olmakla birlikte, suçun niteliği ve ilgili kişilerin bilgi ve iradesi birlikte değerlendirildiğinde, suçtan kaynaklanan fonların ver aldığı bilinen kiralık hesap ağlarına rağmen işlemlerin yükümlü tarafından bu niteliği bilerek ve isteyerek sürdürülmesi, somut olay bakımından 5237 sayılı Kanun'un 282'nci maddesinde düzenlenen aklama suçuna iştirak hükümleri yönünden adli makamların değerlendirmelerine konu olabilir. Ancak, yalnızca idari yükümlülükler aykırılık ya da objektif risk göstergelerinin varlığı tek başına cezai sorumluluk doğurmaz; bu sonuç her olayda kendiliğinden vuku bulmaz. Açık risk göstergelerinin failin bilgi ve iradesine delalet ettiği finansal hizmet sunumuna bu bilinçle devam edilmesi ile suç faaliyetinin yürütülmesini kolaylaştıran aktif davranışlarla birleştiği hâllerde ise, ilgili kişilerin kastı ile fiil arasındaki nedensellik bağının araştırılması lüzumu ortaya çıkabilir.

H) SEKTÖRLER İTİBARIYLA RİSK GÖSTERGELERİ

1) Bankalar

Bankacılık sektörü, kiralık hesapların tespiti ve bunlarla mücadele bakımından en kritik sektörlerden biridir. Bunun temel nedeni, yasa dışı faaliyetlerden kaynaklanan fonların önemli bir bölümünün banka hesapları üzerinden finansal sisteme girmesi veya bankacılık sistemi üzerinden başka finansal kanallara yönlendirilmesidir. Banka hesapları bu yönüyle yalnızca tahsilat veya transfer aracı değil; **ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlık hizmet sağlayıcıları, yetkili müesseseler, kuyumcular ve kıymetli maden sektörü ile nakit işlemler arasında geçiş sağlayan temel bir finansal kavşak niteliğindedir.**

Kiralık hesaplar bankacılık sistemi içerisinde farklı roller üstlenebilmektedir. Bazı hesaplar yasa dışı bahis ve kumar faaliyetlerinde çok sayıda kullanıcıdan fon kabul eden tahsilat hesapları olarak kullanılırken, bazıları dolandırıcılık mağdurlarından gelen fonların alınması, uyuşturucu satış bedellerinin tahsil edilmesi, fonların diğer kiralık hesaplara dağıtılması veya farklı finansal araçlara dönüştürülmesi amacıyla kullanılabilir. Rehberin önceki bölümlerinde açıklandığı üzere, bu

hesapların kısa süreli ve dönüşümlü kullanılması, riskli hâle gelen hesabın devreden çıkarılması ve yeni hesapların sisteme dâhil edilmesi yasa dışı ödeme altyapılarının sürekliliğinin sağlanmasında kullanılan temel yöntemlerdendir.

Bankacılık sektörünün bir diğer önemli özelliği, kiralık hesapların **nakit ile dijital finansal sistem arasındaki geçiş noktası** olmasıdır. Hesaba gelen fonların ATM veya şube üzerinden nakit çekilmesi, yetkili müessese veya kuyumcuya yönlendirilmesi ya da kripto varlık hizmet sağlayıcısına aktarılması, fonun ilk tahsilat noktasından farklı bir finansal forma taşınmasına imkân verebilmektedir. Benzer şekilde ödeme ve elektronik para kuruluşları ile KVHS'lerin bankalar nezdindeki hesapları, fonların başka finansal ekosistemlere geçişinde ara katman oluşturabilmektedir.

ATM ve banka kartı kullanımı da kiralık hesapların tespitinde ayrıca değerlendirilmelidir. Birbirleriyle görünür ilişkisi bulunmayan hesaplardan aynı ATM'lerde, benzer zaman aralıklarında veya ortak banka kartı kullanım örüntüleriyle nakit çekilmesi; hesapların ortak bir kişi ya da organizasyon tarafından kontrol edildiğine işaret edebilir. Özellikle terörizmin finansmanı riski bakımından hesaba çok sayıda kişiden gelen fonların kısa süre içinde ATM üzerinden nakde dönüştürülmesi dikkatle değerlendirilmelidir.

Bankalar, müşteri, işlem, kanal ve teknik erişim verilerini birlikte değerlendirebilmeleri nedeniyle kiralık hesapların **ağ düzeyinde tespiti** bakımından özel bir konuma sahiptir. Aynı cihaz, IP adresi, telefon numarası, karşı taraf, şirket ilişkisi veya benzer işlem örüntülerinin birden fazla hesapta görülmesi, görünürde bağımsız müşterilerin aynı organizasyon içinde yer aldığını gösterebilir. Özellikle havale yanında **EFT ve FAST işlemlerinde aynı karşı finansal kuruluşlarda veya benzer hesap gruplarında yoğunlaşmanın** analiz edilmesi önemlidir. Bir kiralık hesap tespit edildiğinde inceleme bağlantılı hesaplara doğru genişletilmeli; amaç yalnızca tek hesabı değil, mümkün olduğunca **kişi, şirket, hesap ve finansal kanallardan oluşan kümenin tamamını** ortaya çıkarmak olmalıdır.

Gerçek kişi hesaplarının yanı sıra **ticari hesaplar, gerçek kişi tacirlere ait hesaplar, şirket hesapları, POS ve sanal POS ilişkileri** de bankacılık sektöründeki kiralık hesap riskinin parçasıdır. Özellikle sınırlı veya gerçek bir ticari faaliyeti bulunmayan şirketlerin kısa sürede yüksek hacimli işlemlere başlaması, “zombi” şirketlerin devralınmasının ardından yeni banka hesapları veya POS ürünleri edinmesi ve görünürde ticari işlem niteliği taşıyan tahsilatların üçüncü kişiler adına gerçekleştirilmesi ayrıca dikkate alınmalıdır.

Kiralık hesap kullanımına ilişkin tespit veya kuvvetli emarelerin ortaya çıkması hâlinde, bankalar tarafından yalnızca şüpheli işlem bildirimi hazırlanmasıyla yetinilmemelidir. Rehberin “**Şüpheli İşlem Bildiriminden Önce Yapılması Gerekenler**” bölümünde açıklanan müşterinin tanınması, müşteri ve işlemlerin yakından izlenmesi, müşteriyle irtibat kurulması, fonların kaynağı ve işlemlerin amacı hakkında ilave bilgi ve belge temin edilmesi, kanal ve ürün kullanımının sınırlandırılması, işlem limitlerinin düşürülmesi, gerektiğinde işlemin gerçekleştirilmemesi ve iş ilişkisinin sona erdirilmesi gibi tedbirlerin somut olayın niteliğine göre uygulanması gerekmektedir. Kiralık hesap kullanımının özellikle mobil veya internet bankacılığı kanalları üzerinden üçüncü kişilerce sürdürüldüğünün anlaşılması hâlinde, söz konusu kanalların kapatılması veya sınırlandırılması; riskin bu tedbirlerle yönetilememesi durumunda ise hesabın ve iş ilişkisinin devamının ayrıca değerlendirilmesi önem taşımaktadır.

Başkanlık tarafından bankacılık sektörüne yönelik yayımlanan **sektörel Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberlerinde** yer alan şüphe kategorileri, göstergeler ve bildirim esasları bu bölümden daha geniş kapsamlıdır. Bu nedenle aşağıda yer verilen hususlar söz konusu sektörel rehberlerin yerine geçen ayrı bir gösterge seti olarak değil, **kiralık hesap ve bağlantılı yapıların tespitinde ayrıca dikkate alınması gereken tamamlayıcı tipolojiler** olarak değerlendirilmelidir.

Bankalar bakımından kiralık hesap ve bağlantılı yapıların tespitinde özellikle aşağıdaki senaryolar dikkate alınmalıdır:

- Müşterinin **yaş, meslek, gelir, ekonomik veya ticari profiliyle açıklanamayan** yoğun para giriş ve çıkışlarının bulunması.
- Hesaba **çok sayıda ilişkisiz gerçek veya tüzel kişiden fon gelmesi**, gelen tutarların kısa süre içinde başka hesaplara aktarılması ve hesapta sürekli düşük bakiye bırakılması.
- Hesabın **tahsilat, havuz veya geçiş hesabı** gibi çalışması; çok sayıda kişiden gelen fonların belirli hesaplarda birleşmesi veya tek hesaptan çok sayıda kişiye dağıtılması.
- Yasa dışı bahis ve kumarla uyumlu şekilde, çok sayıda kişiden fon toplanması ve aynı hesap ağı içerisinde çok sayıda kişiye **kazanç, iade veya benzeri görünümde ödeme** yapılması.
- Dolandırıcılık mağdurlarından gelen fonların gerçek veya tüzel kişi hesaplarında toplanarak kısa sürede **başka banka hesaplarına, ödeme/e-para kuruluşlarına veya KVHS'lere** aktarılması.
- Hesap sahibinin işlemlerin mahiyeti, fonların kaynağı veya karşı taraflar hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması ya da **üçüncü kişilerin talimatıyla hareket ettiğinin** anlaşılması.
- Aynı cihaz, IP adresi, telefon numarası, SIM kart veya diğer teknik erişim unsurunun **görünürde ilişkisiz birden fazla müşteri hesabında** kullanılması ya da bu hesapların ortak işlem ve erişim örüntüleri göstermesi.
- Hesaba giren fonların kısa süre içinde **nakit çekilmesi, kripto varlığa, döviz veya kıymetli madene dönüştürülmesi** ya da başka finansal kuruluşlara yönlendirilmesi.
- Gerçek kişi hesapları ile bağlantılı **şirket hesaplarının, ticari hesapların, POS veya sanal POS ürünlerinin birlikte** kullanılması; bireysel hesaplarda toplanan fonların ticari yapılar üzerinden yeniden dağıtılması.
- Yeni kurulmuş, kısa ömürlü veya uzun süre faaliyetsiz kaldıktan sonra yeniden kullanılan şirketlerin **faaliyet kapasitesiyle uyumsuz yüksek hacimli hesap, POS veya sanal POS işlemleri** gerçekleştirmesi.
- Hesapların kısa sürelerle yoğun biçimde kullanılması, riskli veya bloke edilen hesapların devreden çıkarılması ve **aynı işlem modelinin bağlantılı yeni hesaplarda devam etmesi**.
- Görünürde bağımsız çok sayıda hesabın aynı alıcılar, şirketler, ödeme kuruluşları, KVHS'ler, teknik unsurlar veya diğer ortak bağlantılar üzerinden birleşerek **tek bir hesap ağı veya organizasyon** görüntüsü vermesi.
- Fon veya değer yurt dışına aktarılması amacıyla, müşterinin ekonomik ve ticari profiliyle uyumsuz şekilde **yurt dışındaki POS veya sanal POS'lar üzerinden yoğun, tekrarlayan ya da olağan dışı karlı işlemler** gerçekleştirilmesi.

2) Ödeme ve Elektronik Para Kuruluşları

Ödeme ve elektronik para kuruluşları, kiralık hesapların ve yasa dışı ödeme altyapılarının tespiti bakımından bankacılık sektöründen sonra en kritik alanlardan biridir. Bu kuruluşların sunduğu **elektronik para hesapları, dijital cüzdanlar, para transferi hizmetleri, ön ödemeli araçlar, fiziksel POS ve sanal POS hizmetleri** kiralık hesap yapılarında hem tahsilat hem de fonların başka finansal kanallara yönlendirilmesi amacıyla kullanılabilir.

Sektörün önemli özelliklerinden biri, işlemlerin büyük ölçüde dijital kanallardan ve yüksek hızda gerçekleştirilebilmesidir. Aynı kuruluş bünyesinde farklı müşteri hesapları arasında çok kısa zaman aralıklarında fon aktarılabilmesi, fonların belirli hesaplarda toplanması ve daha sonra toplu şekilde başka hesaplara yönlendirilmesi, kiralık hesapların bir **hesap ağı veya havuz yapısı** içerisinde kullanılmasına imkân verebilmektedir. Nitekim mali profili düşük müşteriler adına açılmış elektronik para hesaplarının kısa süre içinde olağan dışı işlem hacimlerine ulaştığı, çok sayıda farklı hesaptan ardışık transferler aldığı ve biriken fonların daha sonra başka hesaplara aktarıldığı örneklerle karşılaşmıştır.

Ödeme ve elektronik para kuruluşları yalnızca kuruluş içi transferlerin gerçekleştiği kapalı sistemler değildir.

Bazı kuruluşların FAST sistemine dâhil olması, bu kuruluşlar nezdindeki müşteri hesaplarından bankalara veya diğer katılımcı finansal kuruluşlara doğrudan ve hızlı fon transferi yapılabilmesine imkân vermektedir. Bu durum, elektronik para hesabına giren fonun kısa sürede bankacılık sistemine, başka bir ödeme/e-para kuruluşuna veya bağlantılı başka hesaplara yönlendirilmesini kolaylaştırabilmektedir. Dolayısıyla risk değerlendirmesinde yalnızca kuruluş içindeki hesap hareketleri değil, **FAST dâhil kuruluş dışına yapılan transferlerin hızı, sıklığı, karşı taraf yapısı ve fonların sonraki hareketleri** de dikkate alınmalıdır.

Sektör bakımından **fiziksel POS ve sanal POS hizmetleri** de ayrı bir risk alanıdır. Gerçek kişi tacirler veya tüzel kişiler adına tahsis edilen POS ürünleri, gerçekte bir mal veya hizmet satışı bulunmadığı hâlde üçüncü kişiler adına tahsilat yapılması, kartlardan yüksek hacimli çekim gerçekleştirilmesi veya dolandırıcılık ve yasa dışı bahis/kumar gelirlerinin ticari işlem görünümü altında finansal sisteme sokulması amacıyla kötüye kullanılabilir. Özellikle mali veya ticari geçmişi bulunmayan üye işyerlerinin kısa sürede çok yüksek işlem hacimlerine ulaşması, yoğun iptal/iade/itiraz oranları, faaliyeti sona ermesine rağmen POS hizmetinin devam etmesi veya elektronik ticaret sitesinin gerçek faaliyet kapasitesi ile işlem hacmi arasında belirgin uyumsuzluk bulunması önem taşımaktadır.

Bu nedenle ödeme ve elektronik para kuruluşlarında **POS/sanal POS, elektronik para hesabı ve FAST transferi birlikte değerlendirilmelidir**. Örneğin sanal POS üzerinden toplanan tutarların elektronik para hesabına yansması, ardından kuruluş içindeki başka hesaplara dağıtılması veya FAST aracılığıyla bankalara ve diğer ödeme kuruluşlarına çıkarılması, yasa dışı ödeme altyapısının farklı ürünleri aynı fon akışı içerisinde kullanılmasına imkân verebilmektedir.

Ödeme ve elektronik para kuruluşlarının banka nezdindeki hesaplarının niteliği de önemlidir. Banka kayıtlarında kuruluş adına görünen bir transfer, gerçekte kuruluşun kendi ekonomik faaliyetine değil, kuruluş müşterilerinden birinin işlemine ilişkin olabilir. Bu nedenle kuruluşların kendi sistemlerinde **müşteri bazında fon kaynağını, fonun hangi hesaba yöneldiğini ve nihai çıkış kanalını izleyebilmesi**, kiralık hesap ağlarının tespitinde temel önemdedir.

Kiralık hesap riskinin yalnızca işlem hacmi üzerinden değerlendirilmesi yeterli değildir. Aynı veya benzer telefon numaraları, e-posta adresleri, cihazlar, IP adresleri veya diğer teknik unsurlar üzerinden çok sayıda müşteri hesabının açılması ya da yönetilmesi; birbirinden bağımsız görünen hesapların aynı karşı taraflara fon yönlendirmesi ve aynı işlem kalıplarını göstermesi, ortak bir fiilî kontrol veya organizasyon ilişkisine işaret edebilir. Ardışık veya benzer iletişim bilgilerinin çok sayıda müşteri hesabında kullanılması ve düşük profilli müşterilerin kısa sürede yüksek işlem hacimlerine ulaşması da önemli risk göstergelerindendir.

Yasa dışı bahis ve kumar bakımından bu kuruluşlar, tahsilat ve kazanç ödemelerinin aynı sistem içerisinde yönetildiği **gölge ödeme altyapısının** bir parçası hâline gelebilmektedir. Kullanıcılardan gelen fonların farklı elektronik para hesaplarında toplanması, belirli hesaplarda birleştirilmesi, başka

müşterilere dağıtılması veya banka hesaplarına çıkarılması; kuruluşun meşru ödeme hizmetlerinin görünürde bağımsız ancak gerçekte merkezi biçimde yönetilen bir ödeme ağı içerisinde kullanılmasına yol açabilmektedir. Bu nedenle elektronik para hizmetlerinin, görünürde bağımsız hesaplar üzerinden yalnızca fon aktarımına hizmet eden kayıt dışı bir ödeme ağına dönüşüp dönüşmediği ayrıca değerlendirilmelidir.

Kiralık hesap kullanımına ilişkin tespit veya kuvvetli emarelerin ortaya çıkması hâlinde, ödeme ve elektronik para kuruluşları tarafından yalnızca ŞİB hazırlanmasıyla yetinilmemelidir. Rehberin “**Şüpheli İşlem Bildiriminden Önce Yapılması Gerekenler**” bölümünde yer verilen müşterinin daha yakından tanınması, müşteriyle irtibat kurulması, fonların kaynağı ve işlemlerin amacı hakkında ilave bilgi edinilmesi, işlem ve ürün limitlerinin sınırlandırılması, belirli ürünlerin kullanımının durdurulması ve gerektiğinde iş ilişkisinin sona erdirilmesi gibi tedbirlerin somut olayın niteliğine göre uygulanması gerekmektedir. Yalnızca dijital kanallardan hizmet veren kuruluşlarda kanal erişiminin tamamen kapatılması fiilen iş ilişkisinin durmasına yol açabileceğinden, tedbirler riskin seviyesine göre kademeli biçimde uygulanmalıdır.

Başkanlık tarafından ödeme ve elektronik para kuruluşlarına yönelik yayımlanan **sektörel Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberlerinde** yer alan şüphe kategorileri, göstergeler ve bildirim esasları daha geniş kapsamlıdır. Aşağıdaki hususlar söz konusu sektörel rehberlerin yerine geçen ayrı bir gösterge seti olarak değil, **kiralık hesap ve bağlantılı yasa dışı ödeme altyapılarının tespitinde ayrıca dikkate alınması gereken tamamlayıcı tipolojiler** olarak değerlendirilmelidir.

Ödeme ve elektronik para kuruluşları bakımından özellikle şu risk göstergeleri öne çıkmaktadır:

- Müşterinin **yaş, meslek, gelir veya mali profiliyle açıklanamayan** yüksek işlem hacimleri gerçekleştirmesi.
- Hesabın açılmasından kısa süre sonra çok sayıda farklı kişiden fon almaya başlaması ve fonların kısa sürede başka hesaplara aktarılması.
- Çok sayıda müşteri hesabından gelen fonların belirli hesaplarda toplanması, ardından banka veya diğer ödeme/e-para kuruluşlarına dağıtılması.
- FAST dâhil hızlı transfer kanalları üzerinden fonların **çok kısa süre içinde farklı banka veya finansal kuruluşlara çıkarılması**.
- Aynı cihaz, IP adresi, telefon numarası, e-posta veya diğer teknik unsurların görünürde ilişkisiz çok sayıda müşteri hesabında kullanılması.
- Müşterinin kendi hesabındaki işlemler hakkında bilgi sahibi olmaması veya **üçüncü kişilerin talimatıyla hareket ettiğinin** anlaşılması.
- Çok sayıda hesabın kısa süreli ve dönüşümlü kullanılması; riskli hâle gelen hesapların yerini benzer işlem örüntüsüne sahip yeni hesapların alması.
- Fiziksel POS veya sanal POS işlem hacminin müşterinin **gerçek ticari faaliyeti, mali kapasitesi veya faaliyet konusuyla uyumsuz** olması ya da gerçek bir mal/hizmet satışı bulunmaksızın yoğun tahsilat yapılması.
- POS/sanal POS üzerinden tahsil edilen fonların kısa süre içinde elektronik para hesaplarına, banka hesaplarına veya diğer ödeme kuruluşlarına aktarılması.
- Aynı müşteri veya bağlantılı müşterilerin **POS/sanal POS, elektronik para hesabı ve FAST gibi farklı ürün ve kanalları birlikte kullanarak çok katmanlı fon akışı oluşturmaları**.

- Elektronik para hesaplarının yasa dışı bahis/kumar tahsilatı, kazanç ödemeleri veya farklı kullanıcıların ödeme yükümlülüklerinin **mahsuplaştırılması** amacıyla kullanılması.
- Görünürde bağımsız müşteri hesaplarının ortak teknik unsurlar, ortak karşı taraflar veya benzer işlem kalıpları üzerinden birleşerek **merkezi biçimde yönetilen yasa dışı ödeme altyapısının parçası** görünümü vermesi.

3) Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları

Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, kiralık hesaplardan aktarılan fonların **kripto varlığa dönüştürülmesi, farklı cüzdanlara taşınması ve sınır ötesi transfer kabiliyeti kazanması** bakımından kritik bir geçiş alanıdır. Banka veya ödeme/e-para hesaplarında toplanan fonların KVHS nezdindeki müşteri hesaplarına aktarılması, ardından kripto varlığa çevrilerek platform içi başka hesaplara veya haricî cüzdanlara gönderilmesi, kiralık hesap ağlarında finansal akışın yeni bir katmana taşınmasına imkân verebilmektedir.

Sektör bakımından yalnızca müşterinin KVHS nezdindeki işlem hacmi değil, **fonun hangi banka hesabından geldiği, kullanılan hesapların müşteriyle isim ve profil uyumu, kripto varlığın hangi cüzdanlara aktarıldığı ve bu akışın başka kiralık hesaplarla bağlantısı** birlikte önem taşımaktadır. Özellikle çok sayıda farklı gerçek veya tüzel kişiye ait banka hesabından aynı müşteri hesabına fon yönelmesi ya da çok sayıda müşteri hesabından aynı veya bağlantılı dış cüzdanlara transfer yapılması, ortak bir kontrol veya organizasyon ilişkisine işaret edebilir.

KVHS’lerde kanal ve hizmet riski de belirgindir. İşlemlerin büyük ölçüde dijital ortamda yürütülmesi; aynı cihaz, IP adresi, telefon numarası veya benzeri teknik unsurların birden fazla müşteri hesabında kullanılması; müşterinin olağan kullanım profiliyle uyumsuz cihaz veya konumlardan erişim sağlanması ve hesapların kısa süreli ya da dönüşümlü biçimde kullanılması kiralık hesap riski bakımından ayrıca değerlendirilmelidir.

29 Sıra No.lu Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği, KVHS’ler bakımından bu risklere karşı önemli sıkılaştırılmış tedbirler getirmiştir. Tebliğ uyarınca platformlar, kripto varlık çekim işlemlerini genel olarak alım, takas veya yatırma işleminden en az **48 saat**, ilk kripto varlık çekim işlemi ise en az **72 saat** sonra gerçekleştirmektedir. Ayrıca istikrarlı bir değeri korumayı amaçlayan kripto varlıkların çekim işlemlerinde günlük **3.000 ABD doları**, aylık **50.000 ABD doları** karşılığı limit uygulanmaktadır.

Bu nedenle kiralık hesap riskinin değerlendirilmesinde yalnızca bu süre ve limitlere uyulup uyulmadığına değil, **müşterinin söz konusu tedbirlerin etkisini azaltmaya veya etrafından dolaşmaya yönelik davranışlarına** da dikkat edilmelidir. Bekleme süresinin sona ermesinin hemen ardından sistematik çekim yapılması, işlemlerin farklı müşteri hesaplarına bölünmesi, çok sayıda hesap veya cüzdan kullanılması ya da transferlerin başka kişiler üzerinden gerçekleştirilmesi bu kapsamda önem taşıyabilir.

Özellikle stabil kripto varlıklara getirilen limitler bakımından, **müşterinin aynı ekonomik sonucu doğurabilecek farklı kripto varlıklara yönelmesi** ayrıca değerlendirilmelidir. Stabil kripto varlık limitlerinden kaçınmak amacıyla başka kripto varlıkların kısa süreli olarak “ara varlık” şeklinde kullanılması, bu varlıkların hızla başka platformlarda veya cüzdanlarda yeniden stabil kripto varlığa dönüştürülmesi ya da ekonomik olarak benzer sonucu sağlayan alternatif varlıkların sistematik biçimde tercih edilmesi, tedbirlerin aşılmasına yönelik davranış örüntüsü oluşturabilir. Burada tek başına alternatif bir kripto varlığın kullanılması değil, **işlemin ekonomik amacı, zamanlaması, tekrar eden yapısı ve limitlerle ilişkisi** birlikte dikkate alınmalıdır.

Kiralık hesap kullanımına ilişkin tespit veya kuvvetli emarelerin ortaya çıkması hâlinde de yalnızca ŞİB gönderilmesiyle yetinilmemeli; Rehberin “**Şüpheli İşlem Bildiriminden Önce Yapılması Gerekenler**”

bölümünde açıklanan müşteriyle irtibat, ilave bilgi ve belge temini, limitlerin düşürülmesi, belirli işlem türlerinin veya haricî cüzdan transferlerinin sınırlandırılması ve gerektiğinde iş ilişkisinin sona erdirilmesi gibi tedbirler riskin niteliğine göre uygulanmalıdır.

Başkanlığın güncel **Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcılar Rehberi** de uzaktan kimlik tespiti, seyahat kuralı, transfer süre ve limitleri, sıkılaştırılmış tedbirler ve şüpheli işlem bildirimi yükümlülüklerini ayrıntılı biçimde ele almaktadır. Bu nedenle aşağıdaki göstergeler, söz konusu rehber ve KVHS'lere özgü ŞİB rehberinde yer alan daha geniş gösterge setinin yerine geçmeyip, **kiralık hesap kullanımına özgü tamamlayıcı tipolojiler** olarak değerlendirilmelidir.

KVHS'ler bakımından özellikle şu risk göstergeleri öne çıkmaktadır:

- Müşterinin **mali profiliyle açıklanamayan** yüksek hacimli kripto varlık alım, satım veya transfer işlemleri gerçekleştirmesi.
- Çok sayıda farklı banka hesabından aynı KVHS hesabına fon gelmesi ya da müşteriyle ekonomik ilişkisi açıklanamayan üçüncü kişilerce fonlama yapılması.
- Banka hesabından gelen fonun kısa süre içinde **kripto varlığa dönüştürülerek haricî cüzdana aktarılması**.
- Birden fazla müşteri hesabından aynı veya bağlantılı haricî cüzdanlara transfer yapılması ya da aynı cüzdan kümesinin görünürde ilişkisiz müşterilerce ortak kullanılması.
- Aynı cihaz, IP adresi, telefon numarası veya diğer teknik unsurlar üzerinden görünürde ilişkisiz birden fazla KVHS hesabının yönetilmesi.
- Hesapların kısa süreli ve dönüşümlü kullanılması; benzer işlem modelinin yeni müşteri hesaplarında devam etmesi.
- Kripto varlık çekimlerinin **bekleme sürelerinin sona ermesini takiben sistematik biçimde gerçekleştirilmesi** veya birden fazla müşteri hesabı kullanılarak süre kısıtlamalarının etkisizleştirilmeye çalışılması.
- Stabil kripto varlık çekim limitlerinin farklı kişi, hesap veya cüzdanlara bölünerek aşılmaya çalışılması.
- **Stabil kripto varlık limitlerinden kaçınmak amacıyla başka kripto varlıkların ikame veya ara varlık olarak kullanılması** ve bu varlıkların kısa süre içinde başka platform veya cüzdanlarda yeniden stabil kripto varlığa dönüştürülmesi.
- Yasa dışı bahis, dolandırıcılık veya diğer suçlarla bağlantılı kiralık hesap ağlarından gelen fonların **aynı KVHS hesaplarında veya ortak cüzdanlarda birleşmesi**.
- Müşterinin işlemlerin mahiyeti hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması, üçüncü kişilerin talimatıyla hareket etmesi veya hesabını olağan yatırım amacı dışında yalnızca **fon kabul etme, dönüştürme ve dışarı aktarma aracı** olarak kullanması.

4) Yetkili Müesseseler

Yetkili müesseseler, kiralık hesabın doğrudan tutulduğu kuruluşlar olmaktan ziyade, **kiralık hesaplarla bağlantılı fonların döviz veya nakde dönüştürüldüğü ya da ters yönde nakit ve döviz kaynaklı değerlerin banka hesaplarına aktarıldığı geçiş noktaları** olarak önem taşımaktadır.

Bu sektörde temel risk, “kiralık hesabın yetkili müessese nezdinde bulunması” değil; kiralık hesaplara bağlantılı fonun yetkili müessese üzerinden biçim değiştirmesidir.

Örneğin kiralık banka veya ödeme hesaplarında toplanan fonlar yetkili müesseseye aktarılabilir, burada dövize çevrilebilir ve sonrasında nakit olarak teslim alınabilir. Ters yönde ise nakit veya döviz karşılığı oluşan tutar, işlemi fiilen gerçekleştiren kişi yerine üçüncü bir gerçek veya tüzel kişiye ait banka hesabına gönderilebilir. Böylece fonun ilk kaynağı ile nihai kullanım noktası arasına yeni bir katman eklenmiş olur.

Bu nedenle yetkili müesseseler bakımından yalnızca işlemi gerçekleştiren müşterinin kimliği değil, **işlem bedelinin hangi banka veya ödeme hesabından geldiği ve işlem sonucunda oluşan fonun hangi hesaba yönlendirildiği** de önem taşımaktadır. Müşteriye ait olmayan veya müşteriyle ekonomik ilişkisi açıklanamayan bir hesaptan fon gelmesi ya da işlem sonucunun üçüncü kişi hesabına aktarılmasının talep edilmesi, kiralık hesap kullanımı bakımından dikkat çekici olabilir.

Bazı yapılarda aynı kişi adına gerçekleştirilen döviz işlemleri farklı banka hesaplarından finanse edilebilir. Benzer şekilde görünürde birbirleriyle bağlantısız çok sayıda kişinin işlemleri, aynı banka hesapları, aynı aracı kişi, aynı şirket veya aynı ekonomik faydalanıcı etrafında birleşebilir.

Kiralık hesap → yetkili müessese → döviz/nakit veya nakit/döviz → yetkili müessese → kiralık hesap biçimindeki tekrar eden akışlar özellikle önemlidir.

Hesap sahibi ile işlemi fiilen yöneten kişinin farklı olması da bu sektörde karşılaşılabilecek önemli bir durumdur. Kiralık hesap sahibi, üçüncü kişinin talimatıyla yetkili müesseseye fon gönderebilir, yetkili müesseseden hesabına gelen tutarı kabul edebilir veya işlemin ardından elde edilen döviz ya da nakdi başka kişilere teslim edebilir. Müşterinin işlem yerinde fiziksel olarak bulunması da işlemin mutlaka kendi ekonomik amacı doğrultusunda gerçekleştirildiğini göstermeyebilir.

Tüzel kişiler bakımından risk farklı bir görünüm kazanabilir. Gerçek ticari faaliyeti sınırlı, kısa süre önce kurulmuş veya uzun süre hareketsiz kaldıktan sonra yeniden faaliyete geçen şirketlerin banka hesaplarından yoğun döviz işlemlerine fon gönderilmesi; yetkili müessese işlemleri sonucunda oluşan tutarların bu şirketlerin hesaplarına aktarılması veya şirketin faaliyet konusu ve mali kapasitesiyle açıklanamayan döviz işlemlerinin görülmesi ayrıca değerlendirilmelidir.

Yetkili müesseseler bakımından **Hawala ve Benzeri Alternatif Değer Transfer Sistemleri Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi** de ayrıca önem taşımaktadır. Kiralık hesaplardan gelen fonların dövize veya nakde dönüştürülmesi, üçüncü kişiler adına işlem yapılması ve görünürde bağımsız işlemlerin daha geniş bir değer transfer veya mutabakat yapısının parçası hâline gelmesi, kiralık hesap yapıları ile hawala benzeri sistemlerin kesiştiği başlıca alanlardandır.

Bu nedenle yetkili müesseseler; kendi sektörlerine yönelik sektörel ŞİB rehberinde, Hawala ve Benzeri Alternatif Değer Transfer Sistemleri Rehberinde ve bu Rehberde yer verilen göstergeleri birlikte dikkate almalıdır. Aşağıdaki hususlar, söz konusu rehberlerdeki daha geniş risk setlerinin yerine geçmeyip, **kiralık hesaplarla yetkili müessese işlemleri arasındaki bağlantının tespitine yönelik tamamlayıcı tipolojiler** niteliğindedir.

Kiralık hesap kullanımına ilişkin kuvvetli emarelerin ortaya çıkması hâlinde de yalnızca ŞİB gönderilmesiyle yetinilmemeli; Rehberin “**Şüpheli İşlem Bildiriminden Önce Yapılması Gerekenler**” bölümünde yer verilen müşterinin tanınması, fon kaynağı ve işlem amacı hakkında ilave bilgi ve belge temini, müşteriyle irtibat kurulması ve gerekli önleyici tedbirlerin uygulanması somut olayın niteliğine göre yerine getirilmelidir.

Yetkili müesseseler bakımından özellikle şu risk göstergeleri öne çıkmaktadır:

- Döviz işleminin, müşteriye ait olmayan veya müşteriyle ekonomik ilişkisi açıklanamayan **üçüncü kişi banka ya da ödeme hesaplarından** finanse edilmesi.
- İşlem sonucunda oluşan Türk lirası veya döviz bedelinin müşterinin kendi hesabı yerine **üçüncü bir kişi hesabına** aktarılmasının talep edilmesi.
- Aynı müşterinin işlemlerinin farklı kişi veya şirketlere ait hesaplardan finanse edilmesi ya da aynı banka hesabının görünürde ilişkisiz birden fazla müşterinin işlemlerinde kullanılması.
- Farklı banka hesaplarından gelen fonların aynı kişi, şirket, aracı veya ekonomik faydalanıcı etrafında birleşmesi.
- Müşterinin fonun kaynağı, gönderileceği hesap veya ilgili üçüncü kişiler hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması ya da **başkasının talimatıyla hareket ettiğinin** anlaşılması.
- Aynı kişi veya organizasyonla bağlantılı çok sayıda müşterinin yakın zaman aralıklarında benzer nitelikte döviz işlemleri gerçekleştirmesi.
- Yeni kurulmuş, faaliyeti sınırlı veya uzun süre hareketsiz kalmış şirketlerin **faaliyet konusu ve mali kapasitesiyle uyumsuz yüksek hacimli döviz işlemleri** gerçekleştirmesi.
- Fonların **banka/ödeme hesabı → yetkili müessese → döviz/nakit** veya ters yönde **nakit/döviz → yetkili müessese → üçüncü kişi/kiralık hesap** biçiminde kısa süreli ve tekrarlayan değer dönüşümlerine konu edilmesi.
- Yasa dışı bahis, dolandırıcılık, uyuşturucu ticareti veya diğer suçlarla bağlantılı olduğu değerlendirilen kiralık hesaplardan gelen fonların **döviz veya nakde dönüştürülmesi**.
- Yetkili müessese işlemlerinin, ortak hesaplar, kişiler, araçlar veya karşı taraflar üzerinden **hawala, alternatif değer transferi veya kayıt dışı mutabakat sisteminin** parçası olduğuna işaret eden örüntüler göstermesi.

5) Kuyumcular ve Kıymetli Maden Sektörü

Bu Rehberde “kuyumcular ve kıymetli maden sektörü” şeklinde ifade edilen yükümlü grubu, Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik kapsamında “**kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar ile bu işlemlere aracılık edenler**” olarak tanımlanmaktadır. Başkanlığımızın rehberlerinde de sektör bu kapsamda ele alınmaktadır.

Sektör, kiralık hesaplarda toplanan fonların **altın, diğer kıymetli madenler veya nakde dönüştürülmesi** bakımından önemli bir geçiş noktasıdır. Kıymetli madenlerin yüksek değer taşıması, kolaylıkla el değiştirebilmesi ve sonrasında yeniden nakde veya farklı finansal araçlara dönüştürülebilmesi, suç gelirlerinin finansal sistem içerisindeki görünümünün değiştirilmesinde bu sektörü önemli hâle getirebilmektedir.

Bu alandaki temel risk çoğu zaman kiralık hesabın kuyumcuya ait olması değil; kiralık hesaptaki fon ile kıymetli maden işlemi arasında kurulan bağlantıdır.

Örneğin yasa dışı bahis, dolandırıcılık veya diğer suç faaliyetlerinde kullanılan bir kiralık hesaba gelen tutar, kısa süre içerisinde kıymetli maden alım satımı yapan bir işletmenin banka hesabına aktarılabilir. İşlem karşılığında altın veya başka bir kıymetli maden teslim alınarak fon finansal sistemden fiziksel bir değere dönüştürülebilir. Ters yönde ise müşterinin kıymetli maden satışı karşılığında alacağı bedelin, kendisi yerine üçüncü bir kişiye veya kiralık olduğu değerlendirilen başka bir banka hesabına gönderilmesi söz konusu olabilir.

Kiralık hesap sahibinin fiziksel olarak işleme dâhil edildiği modeller de ayrıca önemlidir. Hesap sahibi, hesabına gelen fonun ardından üçüncü kişilerce bir kuyumcuya yönlendirilebilir; kendisine verilen talimat doğrultusunda altın veya başka bir kıymetli maden satın alarak bunu organizasyon içerisindeki başka bir kişiye teslim edebilir. Rehberin önceki bölümlerinde de hesap sahiplerinin kıymetli maden alım-satımı yapılan işyerlerine yönlendirilerek değer dönüştürme işlemlerini bizzat gerçekleştirebildiği belirtilmiştir.

Bu yöntem, özellikle finansal kuruluşlarda uygulanan kontrol ve sınırlamaların ardından suç gelirin **mümkün olduğunca kısa sürede finansal sistem dışına çıkarılması** amacıyla kullanılabilir. Kiralık hesaba para geldikten hemen sonra kıymetli maden alınması, söz konusu madenin başka bir kişiye teslim edilmesi ve hesabın yalnızca kısa süreli bir geçiş aracı olarak kullanılması, kiralık hesap yapıları bakımından dikkat çekici bir örüntüdür.

Ters yönlü işlemler de göz ardı edilmemelidir. Çok sayıda veya birbirinden bağımsız görünen kişinin kıymetli maden satışından doğan bedellerin aynı banka hesabına aktarılmasını istemesi; bir kişinin gerçekleştirdiği satış karşılığının başka bir gerçek veya tüzel kişinin hesabına gönderilmesi ya da aynı banka hesabının farklı müşterilere ilişkin işlemlerde sürekli kullanılması, kiralık hesap veya daha geniş bir değer transfer yapısına işaret edebilir.

Tüzel kişiler de bu yapıya dâhil olabilir. Paravan veya üçüncü kişilerce kontrol edilen şirket hesaplarından kıymetli maden işletmelerine yüksek hacimli transferler yapılması, şirketin faaliyet alanıyla açıklanamayan altın veya kıymetli maden alımlarının bulunması ya da işlem sonucunda oluşan bedelin bağlantılı başka şirketlere veya gerçek kişilere yönlendirilmesi, finansal zincire yeni katmanlar eklenmesine hizmet edebilir.

Kıymetli maden işlemleri ile nakit kullanımının birlikte görülmesi riski daha da artırabilir.

Örneğin kiralık hesaptan gelen banka transferi karşılığında kıymetli maden teslim edilmesi, bu madenin kısa süre sonra başka bir kişi tarafından nakit karşılığında yeniden satılması veya farklı işletmeler arasında el değiştirmesi, ilk banka transferi ile nihai faydalanıcı arasındaki bağlantıyı önemli ölçüde zayıflatabilir. Rehberde de kiralık hesaplardan kuyumculara yönelen fonların kıymetli maden veya nakde dönüştürülmesi, çok katmanlı finansal yapıların örneklerinden biri olarak ele alınmaktadır.

Bu sektör bakımından Başkanlık tarafından yayımlanan **Hawala ve Benzeri Alternatif Değer Transfer Sistemleri Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi** de ayrıca dikkate alınmalıdır. Kıymetli madenlerin farklı kişi ve sektörler arasında değer aktarımında veya hesap dışı mutabakatın sağlanmasında kullanılması, kiralık hesap sistemleri ile hawala benzeri alternatif değer transfer yapılarının kesiştiği başlıca alanlardan biridir. Banka transferinin karşılığının fiziki altınla teslim edilmesi, farklı kişiler arasındaki borç ve alacakların kıymetli maden üzerinden mahsuplaştırılması veya görünürde bağımsız işlemlerin aynı organizasyonun değer transferine hizmet etmesi bu kapsamda önem taşıyabilir.

Dolayısıyla bu yükümlü grubu; kendisine yönelik sektörel ŞİB rehberinde, Hawala ve Benzeri Alternatif Değer Transfer Sistemleri Rehberinde ve bu Rehberde yer verilen göstergeleri birlikte dikkate almalıdır. Aşağıdaki hususlar, söz konusu rehberlerin yerine geçmeyip **kiralık hesaplarla bağlantılı kıymetli maden işlemlerine özgü tamamlayıcı tipolojiler** niteliğindedir.

Kiralık hesap kullanımına ilişkin tespit veya kuvvetli emarelerin ortaya çıkması hâlinde yalnızca ŞİB gönderilmesiyle yetinilmemeli; Rehberin “**Şüpheli İşlem Bildiriminden Önce Yapılması Gerekenler**” bölümünde açıklanan müşteriyle irtibat, fon kaynağı ve işlemin amacı hakkında bilgi ve belge temini ile gerekli diğer önleyici tedbirler somut olayın niteliğine göre uygulanmalıdır.

Kıymetli maden, taş veya mücevher alım satımı yapanlar ile bu işlemlere aracılık edenler bakımından özellikle şu risk göstergeleri öne çıkmaktadır:

- Kıymetli maden alım bedelinin, müşteriye ait olmayan veya müşteriyle ekonomik ilişkisi açıklanamayan **üçüncü kişi banka ya da ödeme hesaplarından** gelmesi.
- Kıymetli maden satış bedelinin müşterinin kendi hesabı yerine **üçüncü bir kişinin banka veya ödeme hesabına** aktarılmasının talep edilmesi.
- Aynı müşterinin işlemlerinin farklı kişi veya şirketlere ait hesaplardan finanse edilmesi ya da aynı banka hesabının görünürde ilişkisiz birden fazla müşterinin işlemlerinde kullanılması.
- Müşterinin gelir, meslek veya mali profiliyle açıklanamayan **yüksek hacimli veya sık kıymetli maden işlemleri** gerçekleştirilmesi.
- Kiralık olduğu değerlendirilen hesaba gelen fonların kısa süre içinde **altın veya diğer kıymetli madenlere dönüştürülmesi**.
- Kıymetli madenin müşteriden farklı bir kişiye teslim edilmesi, teslimatın üçüncü kişilerce yönlendirilmesi veya müşterinin **başkasının talimatıyla hareket ettiğinin** anlaşılması.
- Fonların **kiralık hesap → kıymetli maden işletmesi → altın/kıymetli maden → nakit** veya ters yönde **nakit/kıymetli maden → satış → üçüncü kişi/kiralık hesap** biçiminde kısa süreli ve tekrarlayan değer dönüşümlerine konu edilmesi.
- Çok sayıda farklı banka hesabından gelen fonların aynı kişi veya organizasyon adına kıymetli madene dönüştürülmesi ya da aynı/bağlantılı kişilerin farklı işletmeler üzerinden benzer işlemleri tekrarlaması.
- Yeni kurulmuş, faaliyeti sınırlı veya paravan olduğu değerlendirilen şirketlerin **faaliyet konusu ve ekonomik kapasitesiyle uyumsuz kıymetli maden işlemleri** gerçekleştirilmesi.
- İşlemlerin, ortak kişi, hesap, aracı veya karşı taraf bağlantıları üzerinden **mahsuplaştırma, hawala veya alternatif değer transfer sisteminin** parçası olduğuna ya da yasa dışı bahis, dolandırıcılık, uyuşturucu ticareti veya diğer suçlarla bağlantılı fonların kıymetli maden veya nakde dönüştürülmesine işaret etmesi.

6) Sermaye Piyasası Aracı Kurumları

Sermaye piyasası aracı kurumları, kiralık hesapların yalnızca fon transferi amacıyla değil, **fonların sermaye piyasası araçlarına dönüştürülmesi, hesaplar arasında virman edilmesi ve farklı kişi ya da ülkelere aktarılması** bakımından da kullanılabildiği önemli bir risk alanıdır.

Bu sektörde kiralık hesap ilişkisi doğrudan aracı kurum nezdinde de kurulabilir. Hesap, hukuken bir müşteri adına açık olmakla birlikte fiilen başka bir kişi veya organizasyon tarafından yönlendirilebilir; müşteri üçüncü kişilerin talimatıyla işlem yapabilir veya hesaba ilişkin erişim ve emir verme imkânı fiilen başkasına bırakılabilir.

Fonların aracı kuruma giriş biçimi de önem taşımaktadır. Kaynak, müşterinin kendi banka hesabı olabileceği gibi başka gerçek veya tüzel kişilere ait banka hesapları da olabilir. Aracı kurumların kabul ettiği işlem modellerine göre fonların doğrudan gişe veya diğer işlem kanalları üzerinden sisteme girmesi de mümkündür. Bu nedenle yalnızca yatırım hesabının sahibi değil, **fonun ilk kaynağı, hesaba kim tarafından getirildiği ve ekonomik olarak kimin hesabına kullanıldığı** birlikte değerlendirilmelidir.

Kiralık hesaplar aracılığıyla sisteme giren fon, hisse senedi, yatırım fonu, borçlanma aracı veya diğer sermaye piyasası araçlarına çevrilebilir. Ardından bu varlıkların satılması, başka hesaplara virman

edilmesi veya farklı kişi ve yapılara aktarılması suretiyle fonun ilk kaynağı ile nihai faydalanıcı arasındaki bağ zayıflatılabilir.

Bu sektörde para transferi kadar menkul kıymet virmanı da önemlidir.

Bir müşteriye ait yatırım hesabından başka bir gerçek veya tüzel kişinin hesabına açıklanamayan menkul kıymet virmanları yapılması, özellikle taraflar arasında görünür bir ekonomik ilişki bulunmaması hâlinde, kiralık hesap veya üçüncü kişi kontrolü bakımından dikkat çekici olabilir. Benzer şekilde aynı menkul kıymetlerin kısa süre içinde farklı hesaplar arasında dolaştırılması, farklı aracı kurumlara virman edilmesi veya sonrasında yurt dışındaki hesaplara aktarılması daha geniş bir değer transfer zincirinin parçası olabilir.

Aracı kurumlar bakımından risk yalnızca suç gelirlerinin aktarılmasıyla sınırlı değildir. **İşlem yasağı bulunan kişilerin veya piyasa bozucu eylem ve manipülatif işlem gerçekleştirmek isteyen kişilerin çok sayıda kiralık hesap üzerinden piyasaya erişmeye çalışması** da bu alanın özgün risklerinden biridir.

Bu yapılarda yasaklı veya asıl yönlendirici kişi kendi hesabını kullanmak yerine farklı gerçek veya tüzel kişiler adına açılmış çok sayıda yatırım hesabını fiilen yönetebilir. Aynı yönde emirler verilmesi, belirli sermaye piyasası araçlarında koordineli alım-satım yapılması, hesapların birbirini tamamlayan şekilde kullanılması veya görünürde bağımsız yatırımcıların aynı yatırım stratejisini olağan dışı derecede eş zamanlı uygulaması, ortak kontrol ihtimalini gündeme getirebilir.

Özellikle düşük mali profilli, sermaye piyasalarında sınırlı tecrübesi bulunan veya yatırım davranışıyla uyumsuz müşterilerin kısa sürede yüksek hacimli ve karmaşık işlemler gerçekleştirmesi ayrıca önemlidir. Hesabın yatırım amacıyla değil, belirli bir kişinin emirlerini uygulamak, menkul kıymetleri başka hesaplara taşımak veya piyasada çok sayıda bağımsız yatırımcı varmış görünümü oluşturmak için kullanılması mümkündür.

Tüzel kişi hesapları da bu yapılarda kullanılabilir. Gerçek faaliyet kapasitesi sınırlı şirketlerin yüksek hacimli sermaye piyasası işlemlerine başlaması, aynı kişi veya organizasyonla bağlantılı çok sayıda şirket hesabının benzer menkul kıymetlerde eş zamanlı işlem yapması ya da bu şirketler arasında yoğun nakit ve menkul kıymet virmanı bulunması ayrıca değerlendirilmelidir.

Kiralık hesap kullanımına ilişkin tespit veya kuvvetli emarelerin ortaya çıkması hâlinde, aracı kurumlar tarafından yalnızca ŞİB gönderilmesiyle yetinilmemeli; Rehberin “**Şüpheli İşlem Bildiriminden Önce Yapılması Gerekenler**” bölümünde açıklanan müşterinin tanınması, fon kaynağının araştırılması, müşteriden ilave bilgi ve belge temin edilmesi, işlem ve hesap hareketlerinin yakından izlenmesi ve gerekli hâllerde ürün, işlem veya iş ilişkisine yönelik önleyici tedbirlerin uygulanması somut olayın niteliğine göre yerine getirilmelidir.

Başkanlık tarafından sermaye piyasası aracı kurumlarına yönelik yayımlanan **sektörel Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberlerinde** yer alan göstergeler ve bildirim esasları bu bölümden daha geniş kapsamlıdır. Aşağıdaki hususlar, söz konusu rehberlerin yerine geçen ayrı bir gösterge seti olarak değil, **kiralık hesap, üçüncü kişi kontrolü, menkul kıymet virmanı ve organize piyasa davranışları bakımından tamamlayıcı tipolojiler** olarak değerlendirilmelidir.

Sermaye piyasası aracı kurumları bakımından özellikle şu risk göstergeleri öne çıkmaktadır:

- Müşterinin **yaş, meslek, gelir ve mali profiliyle açıklanamayan** yüksek hacimli veya karmaşık sermaye piyasası işlemleri gerçekleştirmesi.
- Yatırım hesabının müşteriye ait olmayan veya ekonomik ilişkisi açıklanamayan **üçüncü kişi banka hesaplarından** finanse edilmesi ya da farklı kişi ve şirketlerden düzenli fon alması.

- Gişe veya diğer işlem kanallarından hesaba giren fonların kaynağının müşteri profiliyle uyumsuz olması.
- Hesaba giren fonların kısa süre içinde **sermaye piyasası araçlarına dönüştürülmesi**, ardından satış veya virman yoluyla üçüncü kişilere, başka aracı kurumlara veya yurt dışındaki hesaplara aktarılması.
- Menkul kıymetlerin görünür ekonomik ilişkisi bulunmayan üçüncü kişilere sık veya yüksek tutarlı biçimde virman edilmesi ya da aynı varlıkların çok sayıda hesap arasında dolaştırılması.
- Müşterinin yaptığı işlemlerin niteliği veya yatırım stratejisi hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması ya da **üçüncü kişilerin talimatıyla hareket ettiğinin** anlaşılması.
- Aynı cihaz, IP adresi, telefon numarası, e-posta veya diğer teknik unsurlar üzerinden görünürde ilişkisiz birden fazla yatırım hesabının yönetilmesi.
- Görünürde bağımsız müşterilerin aynı sermaye piyasası araçlarında, aynı zamanlarda ve benzer fiyat seviyelerinde **koordineli işlem yapması** veya çok sayıda hesabın birlikte hareket ederek yapay arz, talep ya da işlem hacmi oluşturmaları.
- İşlem yasağı bulunan veya piyasa bozucu eylem şüphesi bulunan kişilerle bağlantılı gerçek veya tüzel kişilerin hesaplarında **benzer ve koordineli işlem davranışları** görülmesi.
- Gerçek faaliyeti sınırlı veya paravan olduğu değerlendirilen şirketlerin yüksek hacimli yatırım ve virman işlemleri gerçekleştirmesi ya da bağlantılı şirketlerin aynı sermaye piyasası araçlarında eş zamanlı hareket etmesi.
- Yatırım hesabının olağan yatırım amacı dışında esas olarak **fon kabul etme, varlığa dönüştürme, virman etme ve üçüncü kişilere veya yurt dışına aktarma aracı** gibi kullanılması.

7) Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler

Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler, kiralık hesap yapılarının özellikle **tüzel kişiler, paravan şirketler ve görünürde ticari faaliyet izlenimi verilen yapılar** üzerinden kurulması veya sürdürülmesi bakımından önemli bir konumdadır. Muhasebe kayıtları, şirketin faaliyet konusu, ortaklık ve yönetim yapısı, beyan edilen gelirleri, banka hareketleri ve ticari belgeler arasındaki uyumsuzluklar, finansal kuruluşlar tarafından görülmeyebilecek bazı risklerin bu meslek gruplarınca daha erken fark edilmesine imkân verebilir.

Kiralık hesap organizasyonlarında her zaman yalnızca gerçek kişilerin bireysel hesapları kullanılmamaktadır. Ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişiler adına şirket kurulması, faaliyetsiz veya uzun süredir işlem yapmayan şirketlerin devralınması, bu şirketler adına banka ve ödeme hesapları açılması ve POS/sanal POS ürünleri temin edilmesi suretiyle daha geniş bir finansal hareket alanı oluşturulabilmektedir. Rehberin önceki bölümlerinde de gerçek ekonomik faaliyeti bulunmayan veya “zombi” niteliğindeki şirketlerin devralınarak yeniden finansal sisteme sokulabileceğine dikkat çekilmiştir.

Bu nedenle muhasebe ve mali müşavirlik hizmetinin yalnızca belgelerin şeklen kayda alınması şeklinde yürütülmemesi önem taşımaktadır.

Şirketin beyan edilen faaliyet konusu ile banka hesaplarında görülen para hareketlerinin açık biçimde uyuşmaması, çok sayıda ilişkisiz kişiden tahsilat yapılması, hesaplara gelen fonların kısa süre içinde başka kişi veya şirketlere aktarılması, yüksek işlem hacmine rağmen gerçek bir müşteri, tedarikçi,

çalışan, işyeri veya ticari kapasitenin bulunmaması, paravan şirket veya kiralık hesap kullanımına işaret edebilir.

Özellikle şirketin hukuki sahibi veya ortağı olarak görünen kişilerin şirket faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmaması; şirketin başka kişiler tarafından yönetildiğinin anlaşılması, aynı kişilerin çok sayıda şirketin ortağı, yöneticisi veya vekili olarak kullanılması ve bu şirketlerin benzer banka, ödeme, POS veya finansal hareketler göstermesi ayrıca önemlidir.

Meslek mensupları, **paravan şirket niteliği taşıdığı açıkça anlaşılan veya gerçek ekonomik faaliyeti hakkında makul açıklama getirilemeyen yapılara hizmet sunulmasının yaratacağı riski** de dikkate almalıdır. Müşterinin tanınmasına ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilememesi, iş ilişkisinin gerçek amacı veya gerçek faydalanıcının belirlenememesi ya da sunulan bilgi ve belgelerin işlemlerin ekonomik mahiyetini açıklamaması hâlinde, mevzuatta öngörülen tedbirler çerçevesinde iş ilişkisinin tesis edilmemesi veya devamının yeniden değerlendirilmesi gerekir.

Bu husus, meslek mensubunun müşterisinin her olağan dışı işleminden sorumlu tutulması anlamına gelmemektedir. Ancak şirketin muhasebe kayıtları, banka hareketleri, ticari belgeleri ve fiilî faaliyeti arasında açık ve süreklilik gösteren çelişkiler bulunmasına rağmen hizmet ilişkisinin hiçbir ilave inceleme yapılmaksızın sürdürülmesi, kiralık hesap ve paravan şirket riskinin gözden kaçmasına neden olabilir.

Paravan şirket veya kiralık hesap kullanımına ilişkin şüphe oluşması hâlinde şüpheli işlem bildirimi yükümlülüğü ayrıca değerlendirilmelidir.

Şüphe yalnızca şirket hesabının doğrudan suçtan elde edilen fonları kabul ettiğinin görülmesiyle sınırlı değildir. Şirketin üçüncü kişiler adına tahsilat yapması, banka veya ödeme hesaplarının başka kişiler tarafından fiilen kullanılması, POS/sanal POS ürünlerinin şirketin gerçek faaliyetinden bağımsız biçimde işletilmesi, fonların çok sayıda hesaptan toplanarak farklı finansal kuruluşlara yönlendirilmesi veya şirketin daha geniş bir kiralık hesap ağı içerisinde yer aldığına ilişkin emareler de bu kapsamda önem taşıyabilir. Rehberde kayıt dışı faaliyetler ve paravan şirket hesaplarının üçüncü kişiler adına tahsilat ve fon dağıtımı için kullanılabileceği ayrıca açıklanmıştır.

Meslek mensuplarının bu tür yapılarda sahip olduğu bilgiler, ŞİB'in niteliği bakımından da değerlidir. Şirketin gerçek faaliyeti, ortak ve yöneticilerin fiilî rolü, işyeri ve çalışan durumu, alış ve satışların gerçekliği, faturalar, ticari belgeler, hesap hareketleri, ilişkili şirketler ve şirketi fiilen yönlendiren kişilere ilişkin bilgiler mümkün olduğu ölçüde bildirim içeriğine yansıtılmalıdır.

Aşağıdaki hususlar, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler bakımından kiralık hesap ve paravan şirket kullanımına ilişkin tamamlayıcı risk göstergeleri olarak değerlendirilebilir:

- Şirketin kuruluşundan veya uzun süreli hareketsizlikten kısa süre sonra **faaliyet kapasitesiyle açıklanamayacak ölçüde yüksek banka, ödeme, POS veya sanal POS işlemlerine** başlaması.
- Şirketin görünürdeki ortak veya yöneticilerinin faaliyet konusu, müşteriler, tedarikçiler veya temel finansal işlemler hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması.
- Ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişilerin kısa süre içinde birden fazla şirketin **ortağı, yöneticisi, vekili veya görünürdeki sahibi** hâline gelmesi.
- Şirketin beyan edilen faaliyet konusu, muhasebe kayıtları ve banka/ödeme hesabı hareketleri arasında **belirgin uyumsuzluk** bulunması.

- Çok sayıda ilişkisiz kişiden şirkete fon gelmesine rağmen bu tahsilatları destekleyen gerçek mal veya hizmet satışlarının, ticari belgelerin veya ekonomik faaliyetin bulunmaması.
- Şirketin yüksek işlem hacmine rağmen **çalışan, işyeri, stok, müşteri, tedarikçi veya diğer ticari kapasite unsurlarının** bulunmaması ya da son derece sınırlı olması.
- Şirket hesaplarına gelen fonların kısa süre içinde başka gerçek veya tüzel kişilere dağıtılması ya da şirketin esas olarak **fon toplama, aktarma veya dağıtma aracı** gibi kullanılması.
- Şirket hesaplarının, ödeme/e-para veya KVHS hesaplarının fiilen **üçüncü kişiler tarafından yönetildiğine** veya ortak/yöneticilerin başkalarının talimatıyla hareket ettiğine ilişkin emarelerin bulunması.
- Görünürde bağımsız şirketlerin aynı ortak, yönetici, vekil, adres, banka karşı tarafı veya finansal işlem örüntüleri üzerinden birbirine bağlanması ya da bağlantılı şirketler arasında ekonomik gerekçesi açıklanamayan yoğun transferlerin bulunması.
- Gerçek bir ticari faaliyete dayanmayan tahsilatlara **fatura, muhasebe kaydı veya diğer ticari belgelerle görünüm kazandırılmaya çalışılması** ya da şirket kayıtlarının yasa dışı bahis, dolandırıcılık, uyuşturucu ticareti, kayıt dışı faaliyetler veya diğer suçlardan kaynaklanan fon hareketlerini gizlemek amacıyla kullanıldığına ilişkin emarelerin bulunması.

8) Noterler

Noterler bakımından kiralık hesap riski, doğrudan finansal işlem yapılmasından ziyade, **kiralık hesap ve paravan şirket yapılarının kurulmasını veya üçüncü kişilerce fiilen kontrol edilmesini mümkün kılan vekâlet ve yetkilendirme ilişkileri** üzerinden ortaya çıkmaktadır.

Bir kişinin başka bir kişiye şirket kurma, şirketi temsil etme, banka veya ödeme hesabı açma, finansal işlemleri yürütme ya da ödeme araçlarına ilişkin işlem yapma yetkisi vermesi tek başına şüpheli değildir. Ancak **birbirleriyle görünür ilişkisi bulunmayan çok sayıda kişinin aynı kişiye veya dar bir kişi grubuna benzer ve geniş finansal/ticari yetkiler vermesi**, daha geniş bir organizasyon yapısına işaret edebilir.

Noterler bakımından önemli olan tek bir vekâletname değil, vekâlet ilişkilerinin oluşturduğu örüntüdür.

Özellikle ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişilerin şirket ortağı veya yöneticisi yapılmasının ardından aynı üçüncü kişilere geniş temsil ve finansal işlem yetkileri vermesi; aynı vekilin çok sayıda şirket kuruluşu, devri veya finansal işlem sürecinde tekrar etmesi; görünürde bağımsız kişilerin aynı adres, telefon, şirket veya diğer ortak unsurlar etrafında kümelenmesi dikkatle değerlendirilmelidir.

Uzun süre faaliyetsiz kalan şirketlerin devri sonrasında geniş kapsamlı vekâletnameler düzenlenmesi de önem taşımaktadır. Yeni ortak veya yöneticilerin şirketin geçmişi ve faaliyeti hakkında sınırlı bilgi sahibi olması, aynı kişilerin birden fazla benzer şirket devrinde tekrar etmesi veya şirket kuruluşu ile birlikte banka/ödeme hesabı, POS/sanal POS ve diğer finansal ürünlere ilişkin geniş yetkilerin aynı kişide toplanması riski artırılabilir.

Kiralık hesap yapılarında görünürdeki hesap veya şirket sahibi değişebilir; fiili kontrol ise aynı vekil veya organizasyon üzerinde kalabilir. Bu nedenle değerlendirme yalnızca vekâlet veren ile vekil arasındaki tekil ilişkiye değil, aynı vekilin farklı kişiler ve şirketler içerisindeki tekrar eden rolüne odaklanmalıdır.

Kiralık hesap veya paravan şirket yapılanmasına ilişkin şüphe oluşması hâlinde, noterlerin tabi oldukları müşterinin tanınması ve şüpheli işlem bildirimi yükümlülükleri çerçevesinde somut olay

değerlendirilmelidir. Aşağıda yer verilen göstergeler, sektörel ŞİB rehberlerinin yerine geçmeyip **kiralık hesap, paravan şirket ve üçüncü kişi kontrolüne ilişkin tamamlayıcı risk göstergeleri** niteliğindedir.

Noterler bakımından özellikle şu risk göstergeleri öne çıkmaktadır:

- Birbirleriyle görünür ekonomik veya sosyal ilişkisi bulunmayan çok sayıda kişinin **aynı kişiye veya aynı dar kişi grubuna** şirket kuruluşu, temsil veya finansal işlemlere ilişkin vekâlet vermesi.
- Aynı kişiye **şirket kurma, şirketi temsil etme, banka/ödeme hesabı açma ve finansal işlem yapma** yetkilerinin birlikte ve geniş kapsamlı biçimde verilmesi.
- Aynı vekilin kısa süre içinde çok sayıda farklı gerçek veya tüzel kişiden benzer kapsamda vekâlet alması veya çok sayıda şirkette tekrar eden şekilde yetkilendirilmesi.
- Ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişilerin şirket ortağı, yöneticisi veya vekâlet vereni hâline gelmesi ve gelir/meslek profilleriyle uyumsuz geniş ticari ve finansal yetkiler vermesi.
- Şirket ortak veya yöneticilerinin şirketin faaliyet konusu, kuruluş amacı veya temel ticari süreçleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması.
- Şirket kuruluşu veya devrinin hemen ardından aynı üçüncü kişiye **geniş banka ve finansal işlem yetkileri** verilmesi; özellikle uzun süre faaliyetsiz şirketlerde benzer yapıların görülmesi.
- Görünürde bağımsız şirketlerin aynı vekil, adres, telefon, muhasebeci veya diğer ortak unsurlar üzerinden bağlantı göstermesi ya da aynı kişi/organizasyonun çok sayıda şirketin kuruluş, devir ve temsil süreçlerinde sürekli olarak yer alması.
- Vekâlet ilişkilerinin, görünürdeki şirket sahipleri ile şirketleri fiilen yöneten kişiler arasında **sistematik bir ayrışma** oluşturması ve noter işlemlerinin daha geniş bir paravan şirket veya kiralık hesap ağının hukuki altyapısına işaret etmesi.

9) Avukatlar

Avukatlar bakımından kiralık hesap riski, doğrudan finansal hesabın tutulduğu bir alan olmaktan ziyade, **şirket kuruluşu, şirket devri, temsil ve vekâlet ilişkileri ile banka ve diğer finansal kuruluşlar nezdinde işlem yapılmasına yönelik hukuki yetkilendirmeler** üzerinden ortaya çıkabilmektedir.

Özellikle ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişiler adına şirket kurulması, mevcut şirketlerin bu kişiler üzerine devredilmesi veya bu kişilerin görünürde ortak/yönetici olarak kullanılması hâllerinde avukatlar, yapının kuruluş ve temsil süreçlerinde önemli bir temas noktası hâline gelebilir. Rehberin önceki bölümlerinde de paravan ve “zombi” şirketlerin kiralık hesap sistemlerinin bir parçası olarak kullanılabileceği belirtilmiştir.

Bu sektörde asıl risk, müvekkilin yalnızca şirket kurması değil; şirket ve finansal yapı üzerindeki fiilî kontrolün başka kişilerde bulunmasıdır.

Birbirleriyle görünür ekonomik ilişkisi bulunmayan çok sayıda kişinin aynı avukat veya aynı dar profesyonel çevre aracılığıyla şirket kurması, benzer şirket yapılarına dâhil edilmesi veya kısa süre içinde aynı kişilere geniş temsil ve finansal yetkiler vermesi daha geniş bir organizasyon yapısına işaret edebilir.

Avukatın şirket kuruluşu veya devri sırasında şirketin gerçek faaliyet amacı, ortakların ekonomik profili, sermaye kaynağı, gerçek faydalanıcı yapısı ve vekâlet ilişkileri hakkında edindiği bilgiler bu nedenle önemlidir. Özellikle şirket ortaklarının şirketin faaliyet konusu hakkında sınırlı bilgiye sahip olması,

şirketin fiilen başka kişiler tarafından yönetildiğinin anlaşılması veya ortakların yalnızca isimlerinin kullanıldığına ilişkin emareler bulunması, paravan şirket ve kiralık hesap riskini artırabilir.

Banka hesabı ve diğer finansal ürünlere ilişkin yetkilendirmeler de ayrıca değerlendirilmelidir. Avukatın, müvekkili adına banka veya ödeme hesabı açılması, finansal kuruluşlarla sözleşme yapılması, hesapların yönetilmesi, kart/POS/sanal POS ürünlerinin temini veya finansal işlemlerin yürütülmesine ilişkin yetkilendirmeler içinde yer alması hâlinde, **hesabın gerçekte kimin ekonomik amacı doğrultusunda kullanılacağı** önem kazanır.

Özellikle aynı kişi veya şirket grubu adına tekrarlayan biçimde hesap açılması, görünürde bağımsız şirketlerin aynı finansal kişilere yönlendirilmesi veya çok sayıda müvekkilin finansal işlemlerinin aynı kişiler tarafından kontrol edilmesi, kiralık hesap veya paravan şirket yapılanması açısından dikkat çekici olabilir.

Avukatlar bakımından bir diğer risk alanı, faaliyetsiz veya ekonomik olarak işlevsiz şirketlerin devridir. Uzun süre işlem yapmayan şirketlerin kısa süre içinde el değiştirmesi, yeni ortak veya yöneticilerin şirket geçmişiyle ilgisinin bulunmaması ve devir sonrasında banka hesabı, ödeme hesabı, POS/sanal POS veya diğer finansal ürünlerin hızla aktive edilmesi daha geniş bir kiralık hesap yapısına işaret edebilir.

Bu çerçevede avukatların, **şirket kuruluşu veya devri ile banka hesabı ve finansal ürün edinimi arasındaki bağlantıyı** da dikkate alması önemlidir. Aynı müvekkil veya bağlantılı kişiler adına kısa süre içinde birden fazla şirket kurulması ve bu şirketlerin aynı banka, ödeme/e-para kuruluşu veya diğer finansal kanallara yönlendirilmesi, görünürde ayrı tüzel kişiliklerin gerçekte ortak bir organizasyon tarafından kullanıldığına işaret edebilir.

Avukatların tabi oldukları yükümlülükler mevzuatta belirli işlem ve faaliyetlerle sınırlı olduğundan, değerlendirme bu kapsam gözetilerek yapılmalıdır. Bu çerçevede kiralık hesap, paravan şirket veya gerçek faydalanıcının gizlenmesine ilişkin şüphe oluşması hâlinde, ilgili faaliyet yükümlülük kapsamına giriyorsa müşteri tanıma ve şüpheli işlem bildirimini yükümlülükleri devreye girebilir.

Şüphe, yalnızca hesabın doğrudan suçla bağlantılı olduğunun görülmesiyle sınırlı değildir.

Şirketin görünürdeki ortakları ile fiilî yöneticilerinin farklı olması, banka hesaplarının üçüncü kişiler tarafından kullanılacağına ilişkin emareler, çok sayıda ilişkisiz kişinin benzer vekâlet ilişkileriyle aynı kişilere bağlanması veya şirketlerin yalnızca fon toplama ve aktarma amacıyla kullanıldığına ilişkin bulgular da bu kapsamda önem taşıyabilir.

Başkanlık tarafından avukatlara yönelik yayımlanan sektörel ŞİB rehberinde yer alan göstergeler daha geniş kapsamlıdır. Aşağıdaki hususlar, söz konusu rehberin yerine geçmeyip **kiralık hesap, paravan şirket ve üçüncü kişi kontrolüne ilişkin tamamlayıcı risk göstergeleri** olarak değerlendirilmelidir.

Avukatlar bakımından özellikle şu risk göstergeleri öne çıkmaktadır:

- Birbirleriyle görünür ekonomik ilişkisi bulunmayan çok sayıda kişinin benzer şekilde **şirket kuruluşu, şirket devri veya finansal yapı oluşturulmasına** yönelik hizmet talebinde bulunması.
- Ekonomik veya sosyal açıdan kırılgan kişilerin kısa süre içinde birden fazla şirketin **ortağı, yöneticisi veya görünürdeki sahibi** hâline getirilmesi.
- Şirket ortak veya yöneticilerinin şirketin faaliyet konusu, sermayesi, müşterileri veya temel ticari amacı hakkında yeterli bilgi sahibi olmaması.

- Aynı kişi veya dar kişi grubunun çok sayıda şirketin kuruluş, devir veya yönetim süreçlerinde **fiili yönlendirici** olarak tekrar etmesi.
- Şirket kuruluşu veya devrinin hemen ardından banka/ödeme hesapları, POS/sanal POS veya diğer finansal ürünler üzerinde **üçüncü kişilere geniş yetkiler verilmesi** ya da bu ürünlerin başkaları adına kullanılmasına yönelik düzenlemeler talep edilmesi.
- Uzun süre faaliyetsiz kalan şirketlerin devralınmasının ardından kısa sürede yeni finansal ürünler edinilmesi ve yoğun finansal faaliyete başlanması; yeni ortak veya yöneticilerin şirket geçmişi hakkında sınırlı bilgi sahibi olması.
- Görünürde bağımsız şirketlerin aynı banka, ödeme kuruluşu, muhasebeci, adres, vekil, finansal karşı taraf veya ortak kontrol unsurları üzerinden birbirine bağlanması.
- Şirket veya hesap yapısının gerçek faydalanıcıyı gizlemek, üçüncü kişiler adına işlem yapmak, **fon toplama/aktarma/dağıtma aracı oluşturmak veya kiralık hesap ağı kurmak** amacıyla yapılandırıldığına ilişkin emarelerin bulunması.